

A4

Crossing borders for effective police investigation
to protect female victims of sex trafficking
and enhance accountability mechanisms

www.a4project.eu

D3.1 Training Toolkit

KEMEA

This project has been funded by the
European Union's Internal Security Fund -
Police under Grant Agreement No. 101021832.

INDEX

Document Information

D3.1	Training Toolkit
Deliverable lead	KEMEA
Contributor(s)	KEMEA, EKKA, VICESSE, LIF
Reviewer(s)	EKKA, VICESSE, LIF
WP3	Building a critical mass of police key pro-actors to enhance accountability for the protection of women/girls victims of sex trafficking at an interregional level
WP lead	KEMEA
Contractual Delivery Date	2023-08-31
Actual Delivery Date	2024-01-24
Deliverable type	Report (R)
Dissemination level	Public (PU)

Imprint

Project acronym	A4
Project title	Crossing borders for effective police investigation to protect female victims of sex trafficking and enhance accountability mechanisms
Grant Agreement No	101021832
Call	ISFP-2019-AG-THB
Disclaimer	This publication was produced with the financial support of the European Union. Its contents are the sole responsibility of the A4 Consortium and do not necessarily reflect the views of the European Union.
Project description	Data reveal only 1 prosecution for every 2,154 female victims of sex trafficking globally (2020). Greek northern borders are one of the main Europe's back-doors for sex traffickers, while Greece has been convicted twice for violating the Art. 4 of the ECHR in cases of sexually exploited women victims of THB. The A4 Project builds upon the Convictions under the Art. 4 aiming to enhance perpetrators' accountability for the protection of women and girl victims of sex trafficking through a police-led resilient mechanism in the EU south-eastern border, built on a border-crossing alliance (Bulgaria-Greece) constructively interconnected with an interregional safety net (5 Northern Greek Border Regions) and advanced from the acquired knowledge of a central European country (Austria).
Project coordinator	KEMEA – Centre for Security Studies (GR), www.kemea.gr
Project consortium	EKKA – National Centre for Social Solidarity (GR), www.ekka.org.gr CECL – Centre for European Constitutional Law (GR), www.cecl.gr VICESSE – Vienna Centre for Societal Security (AT), www.vicesse.eu LIF – Law and Internet Foundation (BG), www.netlaw.bg
Project contact	Dr Giorgos Triantafyllou, A4 Project Coordinator, Centre for Security Studies (KEMEA), g.triantafyllou@kemea-research.gr
Start date	2021-03-01
Duration	30 months
Website	www.a4project.eu
Facebook	@a4projecteu
Twitter	@a4projecteu
Instagram	@a4projecteu

Version Control

Issue	Date	Comment	Author/Editor
1.0	2024-01-24	Final	KEMEA

Table of Content

INDEX	2
Document Information	2
Imprint.....	2
Version Control.....	2
Table of Content.....	3
Abbreviations & Definitions	5
1. Trafficking in Human Begins (THB).....	6
1.1. Forms of trafficking.....	6
1.1.1. Sexual exploitation.....	6
1.1.2. Labour Exploitation.....	6
1.1.3. Domestic Servitude	6
1.1.4. Forced Marriage	7
1.1.5. Forced Criminality	7
1.1.6. Organ harvesting	7
1.2. Human trafficking vs people smuggling	7
2. Basic concepts and definitions of gender and gender-based violence.....	8
2.1. Definitions of sex and gender	8
2.2. Gender-based violence.....	8
2.3. Dimensions of Gender-based violence	8
2.3.1. Physical violence.....	8
2.3.2. Sexual violence.....	9
2.3.3. Psychological violence.....	9
2.3.4. Economic violence	10
2.4. Context conditions of Violence against Women.....	10
2.5. Indicative facts and data on SGBV.....	10
3. Gender-based violence in EU Legislation	12
3.1. Treaty on the European Union and the Treaty on the Functioning of the European Union (2016/C 202/01) 12	
3.2. EU Charter on Fundamental Rights (2012/C 326/02)	12
3.3. The European Convention on Human Rights (1950).....	12
3.4. The Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence (Istanbul Convention – 11.05.2011).....	12
3.5. Directive 2012/29/EU of the European Parliament and of the Council of 25 October 2012.....	13
4. Greek national legislation on THB.....	15
4.1. The Greek Penal Code (Law 4619/2019).....	15
4.2. Principles of international jurisdiction and of non-punishment.....	15
4.2.1. Principle of international jurisdiction	15
4.2.2. Principle of non-punishment	16
4.3. Act of Official Recognition (Law 4251/2014)	16
4.4. Rights of the victim regardless of the act of recognition (P.D. 233/2003).....	16
5. THB through a gender perspective	18
5.1. General information	18
5.2. Data & Statistics	18

5.3.	Trafficking routes.....	18
5.4.	Forms of exploitation.....	19
5.5.	Recruitment.....	19
5.6.	Causes & Risk factors	19
5.7.	Intersection between THB & (illegal) migration	20
5.8.	Recommendations.....	20
6.	Psychological Dimension of GBV	22
6.1.	Psychological GBV	22
6.2.	Psychological impact of gender based violence	22
7.	Identification of THB victims	23
7.1.	General information.....	23
7.2.	Victim identification indicators.....	23
7.2.1.	General indicators.....	23
7.2.2.	Indicators of Trafficking for Sexual Exploitation.....	24
7.2.3.	Red Flags: Indicators of Trafficking for Sexual Exploitation.....	25
7.2.4.	Red Flags: Indicators of Trafficking of Children for Sexual Exploitation	25
8.	Communication with THB victims	26
8.1.	General Principles	26
8.2.	OSCE Tool 6.11 "Interviewing tips for law enforcement"	27
8.3.	General Guidelines for interviewing children that have been trafficked	28

Abbreviations & Definitions

CCT	Child Criminal Exploitation
CoE	Council of Europe
FGM/C	Female genital mutilation/cutting
HT	Human Trafficking
ILO	International Labour Office
IOM	International Organisation for Migration
LBTI	Lesbian, Bisexual, Transgender, Intersex
NHS	National Health System
OSCE	Organisation for Security and Cooperation in Europe
PD	Presidential Decree
PS	People Smuggling
SGBV	Sexual and Gender-based Violence
THB	Trafficking in Human Beings
UNGA	United Nations General Assembly
VAW	Violence against women

1. Trafficking in Human Begins (THB)

Human trafficking is a serious crime that abuses people's fundamental rights and dignity. It involves the criminal exploitation of vulnerable people for the sole purpose of economic gain. Human trafficking is a modern form of slavery. It is often transnational in character and its victims are of both genders and all ages.¹

1.1. Forms of trafficking

1.1.1. Sexual exploitation

When someone is deceived, coerced, or forced to take part in sexual activity. Places where someone could be sexually exploited:

- Prostitution
- Brothels – massage/sauna
- Escort agencies
- Pole/lap dancing
- Forced marriage
- Stripping on a web cam
- Phone sex lines
- Internet chat rooms
- Pornography
- Mail order brides
- Sex tourism

1.1.2. Labour Exploitation

Refers to situations where people are coerced to work for little or no remuneration, often under threat of punishment. There are several means through which a person can be coerced, including:

- Use of violence or intimidation
- Accumulated debt
- Retention of identification papers
- Threat of exposure to immigration authorities

1.1.3. Domestic Servitude

A domestic worker or helper is a person who works within their employer's home, performing a variety of tasks. This arrangement becomes exploitative when there are restrictions on the domestic worker's movement, and they are forced to work long hours for little pay. They may also suffer physical and sexual abuse. Difficult to identify as it happens in private households, but it is estimated that 16 million people are exploited in the private sector which includes domestic work.

¹ <https://www.europol.europa.eu/crime-areas/trafficking-in-human-beings>

1.1.4. Forced Marriage

When a person is put under pressure to marry someone else. They may be threatened with physical or sexual violence or placed under emotional or psychological distress to achieve their aim. Common rationales behind using forced marriage:

- To gain access into a country
- To gain access to benefits

1.1.5. Forced Criminality

When somebody is forced to carry out criminal activity through coercion or deception. Forced criminality can take many forms, including:

- Drugs distribution
- Begging
- Pick-pocketing
- Bag snatching
- ATM theft
- Selling of counterfeit goods

Lately there has been a significant increase in the trafficking of children forced criminality (sometimes referred to as Child Criminal Exploitation or CCE). The most prevalent form of CCE is related to 'County Lines' gangs who coerce children into participating in the movement and sale of drugs. Children can be coerced with gifts, money, or perceived status, or they can be threatened with violence or blackmailed. Forced criminality encompasses social welfare fraud. This takes place when exploiters falsely apply for tax credits and other welfare benefits using the victims' details. It is not only the state that is the victim of social welfare fraud. Often enough there is horrific abuse used against the individual to coerce them into falsely applying for benefits.

1.1.6. Organ harvesting

The trafficking in organs involves removing a part of the body, commonly the kidneys or a lobe of the liver, to sell often as part of an illegal trade. Organs can be taken in several ways:

- Trade – a victim formally or informally agrees to sell an organ, but they are usually not paid anything at the end.
- Ailments – a vulnerable person is treated for an ailment, which may or may not exist, and the organs are removed without the victim's knowledge.
- Extortion – a victim may be kidnapped from their family and organs removed without consent.

1.2. Human trafficking vs people smuggling

The two terms are often enough linked but in essence they represent two different criminal phenomena.

Human Trafficking	People Smuggling
Involves exploitation	Provision of service
Domestic and international nature	Only across borders
Not necessarily transportation	Involves movement/transportation
Force/threat/coercion	Consent/voluntary

2. Basic concepts and definitions of gender and gender-based violence

2.1. Definitions of sex and gender

- **Sex** refers to the sum of biological characteristics that determine whether an individual is female, male, and/or intersex.
- **Gender** includes the roles, behaviours, activities, and attributes that a given society at a given time considers appropriate for men and women. "Masculine" and "Feminine" are gender categories.
- **Gender roles** refer to the different socially ascribed attitudes, behaviours, work, or responsibilities assigned to men and women, boys and girls, or transgender persons.
- **Gender relations** are social relations between women and men, including the distribution of power, access to and control over resources between the sexes.
- **Gender identity** refers to a person's deeply felt psychological identification as man, woman, or other which may or may not correspond to the person's physiology or designated sex at birth.
- **Gender diversity** recognises that many peoples' preferences and self-expression fall outside commonly understood gender norms.
- **Gender norms** refer to the accepted attributes and characteristics associated with each gender at a particular point in time for a specific society or community.
- **Gender equality** means that women and men benefit from equal conditions, treatment, and opportunities for realizing their full potential, human rights and dignity, and for contributing to (and benefiting from) economic, social, cultural, and political development.
- **Gender stereotypes** are simplistic generalisations about the gender attributes, differences, and roles of women and men.
- Since HT for sexual exploitation is mostly associated with women, the increased risk of male victims is mostly overlooked by first line responders.

2.2. Gender-based violence

Violence against women (VAW) is recognized as a manifestation of historically unequal power relations between men and women.² Sexual and gender-based violence (SGBV) is violence directed against a person because of that person's gender or violence that affects persons of a particular gender disproportionately.

2.3. Dimensions of Gender-based violence

2.3.1. Physical violence

it is described any use of physical force or threat to use physical force which compels the victim to do or to abandon something, to suffer, to restrict or to move her/him. It causes pain, fear or humiliation, regardless of whether an actual injury was caused. Physical injuries may range from minor trauma, which may or may not be visible, to broken bones and lacerations, head injuries and injuries to internal organs. Some victims are threatened with weapons, such as knives, or household items such as a hot iron, cigarettes, or a length of rubber hose. Physical abuse can take many forms such as smashing property or killing or hurting family pets. Strangulation is a common and serious form of violence. Recognising the subtleties of presentation remains imperative as strangulation is a strong predictor for future severe violence and subsequent homicide. Examples of physical violence:

- Locking individuals in the house or stopping them from leaving
- Restraining, pushing, slapping, hitting, shaking (infants), kicking, strangling, or burning
- Drugging the victim with prescription, pharmaceutical, or illegal drugs
- Breaking possessions or punching/kicking walls

² Declaration on the Elimination of Violence against Women. Proclaimed by General Assembly resolution 48/104 of 20 December 1993. Available at https://www.un.org/en/genocideprevention/documents/atrocities-crimes/Doc.21_declaration%20on%20elimination%20of%20vaw.pdf

- Neglecting

2.3.2. Sexual violence

It is the conduct of sexual content that the victim does not consent to, is coerced into, or, because of their level of development, does not understand their meaning. It includes the threat of sexual violence and the public disclosure of sexual content about the victim. Sexual violence is any sexual act, attempt to obtain a sexual act, self-satisfaction against the intimate partner's or someone else's will, or any other act directed against a person's sexuality using coercion, by any person regardless of their relationship to the victim, in any setting. It includes any form of rape, sexual assault, sexual abuse, everyday harassment, and any organised form of sexualised violence. It includes every action that restricts the sexual self-determination of a person. The criminal legal systems of different countries define rape in a varying manner. The Istanbul Convention suggests defining rape with the lack of consent of the victim, not the added violence or threat of it. Examples of sexual violence:

- Pressuring them to have sex or do sexual acts when they don't want to
- Pressuring, forcing, or tricking them into having unsafe sex
- Making them have sex or do sexual acts with other people
- Sexual assault (rape)
- Voyeurism
- Practicing sexual acts or acts with sexual significance against the intimate partner's or someone else's will (unwanted caress, touching)
- Sexual harassment
- Not disclosing their HIV-positive status, saying they are HIV-negative, and having unprotected sex
- Taking explicit pictures or videos without consent
- Forcing the victim to watch pornographic material
- Forcing the victim to abort a pregnancy
- Hindering or forcing the victim to use contraception
- Making insinuating comments about the victim or others in the presence of the victim

2.3.3. Psychological violence

It is the conduct and dissemination of information by which the perpetrator of violence causes fear, humiliation, feelings of inferiority, danger, and other psychological distress in the victim, even when committed by using information and communication technology. Psychological violence may include subtle or overt verbal abuse, humiliation, threats, or any behaviour aimed at scaring or terrorising the person experiencing the abuse. The victims may lose their confidence, self-esteem, or self-determination. It can take many forms including threats of suicide, extreme jealousy and stalking or harassment at work or using digital technology, and isolating the victim from family, friends and other contacts in the community. Psychological violence often has long-term consequences that can be even worse than physical injuries. Examples of psychological violence:

- Stalking
- Intimidation, threats, and coercion
- Isolation or confinement
- Undermining the relationship between the partner and their children
- Threatening to self-harm or commit suicide
- Controlling behaviours
- Withholding information
- Disinformation
- Publicizing or threatening to publicise private information
- Manipulation
- Gas lighting: putting the victim's reality, perceptions, or memory into question
- Stopping the partner from visiting their friends or family

Psychological violence also includes the so-called 'coercive control' which constitutes a pattern of the following behaviours (definition from Home Office, 2015). 'Controlling behaviour is a range of acts designed to make a person subordinate and/or dependent by isolating them from sources of support, exploiting their resources and capacities for personal gain, depriving them of the means needed for independence, resistance and

escape, and regulating their everyday behaviour. Coercive behaviour is a continuing act or a pattern of acts of assault, threats, humiliation and intimidation or other abuse that is used to harm, punish, or frighten the victim'. Isolating victims from support and medical services; monitoring, controlling, depriving, and restricting the victim's everyday behaviour, activities and who they communicate with.

2.3.4. Economic violence

It is the unjustified control or restriction of a victim by disposing of income or property with which the victim independently disposes or manages or unjustifiably restricting the disposition or management of joint property of family members, unjustified failure to fulfil financial or property obligations to a family member or unjustified shifting financial or property liabilities to a family member. Socio-economic violence includes restricting access to money and essential needs, fraudulently using another's money for personal gain, or stealing from the victim; the illegal taking, misuse, or concealment of funds, property, or assets. Examples of economic violence:

- Taking the victim's money, controlling their income, or accessing the victim's accounts without consent
- Making and controlling all the decisions about joint money and assets
- Refusing to give them money or making them account for everything they spend
- Threatening to withdraw financial support as a means of control
- Preventing the victim from working so they become financially vulnerable or reliant on the perpetrator
- Manipulating and coercing the victim to sign financial contracts with third parties
- Making the victim responsible for all the joint bills and debts, or making the victim responsible for the perpetrator's debts
- Impersonating or posing as the victim to access their accounts or to sign up for credit or debts

2.4. Context conditions of Violence against Women

The Council of Europe (CoE) has identified the following contexts, in which VAW and SGBV can take place:³

- Violence occurring in the family or domestic unit, including, inter alia, physical and mental aggression, emotional and psychological abuse, rape and sexual abuse, incest, rape between spouses, regular or occasional partners and cohabitants, crimes committed in the name of honour, female genital and sexual mutilation and other traditional practices harmful to women such as forced marriages.
- Violence occurring within the general community, including, inter alia, rape, sexual abuse, sexual harassment and intimidation at work, in institutions or elsewhere trafficking in women for the purposes of sexual exploitation, and economic exploitation and sex tourism.
- Violence perpetrated or condoned by the state or its officials.
- Violation of the human rights of women in situations of armed conflict, in particular the taking of hostages, forced displacement, systematic rape, sexual slavery, forced pregnancy, and trafficking for the purposes of sexual exploitation and economic exploitation.

2.5. Indicative facts and data on SGBV⁴

The following data provide a bird's-eye view over the magnitude and severity of SGBV worldwide:

- 1 in 3 women worldwide have experienced physical and/or sexual violence in their lifetime.
- Globally, as many as 38% of murders of women are committed by a male partner.
- 200 million women and girls have experienced female genital mutilation/cutting (FGM/C).
- Each year, 15 million girls are married before the age of 18. That is 28 girls every minute.
- It is estimated that up to 10 million children are victims of child sexual exploitation.
- School-related gender-based violence means that 1 in 4 girls say that they never feel comfortable using a school latrine.

³ https://www.coe.int/t/dg2/equality/domesticviolencecampaign/Source/Final_Activity_Report.pdf

⁴ <https://reliefweb.int/report/world/16-shocking-facts-about-violence-against-women-and-girls>

- Between 80 and 100 million girls are 'missing' from the world's population – victims of gender-based infanticide, femicide, malnutrition and neglect.
- As many as 1 in 4 women experience physical and/or sexual violence during pregnancy.
- As many as 150 million girls worldwide are raped or subject to sexual violence each year, usually by someone in their family circle.
- Over 700 million women alive today were married as children (under the age of 18).
- There are 5,000 so-called honour killings reported every year around the world. Experts estimate that the actual number of "honour" killings is much higher.
- 30% of females globally have reported that their first sexual experience was forced.
- 58 % of new HIV infections among young persons in 2015 occurred among adolescent girls and young women. Violence or the threat of violence affect the ability of girls and young women to protect themselves from HIV.
- Domestic violence is a global problem that affects 35% of women worldwide.
- Globally, around 137 women are killed by their partner or a family member every day.
- Women between the ages of 15 and 44 are at a higher risk of rape and domestic violence than cancer, car accidents, malaria or being injured in war.

3. Gender-based violence in EU Legislation

The European legal framework provides a solid basis for the prohibition and criminalisation of gender-based violence, through a series of documents that lie in the core of European legislation.

3.1. Treaty on the European Union and the Treaty on the Functioning of the European Union (2016/C 202/01)⁵

Article 2

The Union is founded on the values of respect for human dignity, freedom, democracy, equality, the rule of law and respect for human rights, including the rights of persons belonging to minorities. These values are common to the Member States in a society in which pluralism, non-discrimination, tolerance, justice, solidarity and equality between women and men prevail.

3.2. EU Charter on Fundamental Rights (2012/C 326/02)⁶

Article 21 - Non-discrimination

1. Any discrimination based on any ground such as sex, race, colour, ethnic or social origin, genetic features, language, religion or belief, political or any other opinion, membership of a national minority, property, birth, disability, age or sexual orientation shall be prohibited.

Article 23 - Equality between women and men

Equality between women and men must be ensured in all areas, including employment, work and pay. The principle of equality shall not prevent the maintenance or adoption of measures providing for specific advantages in favour of the under-represented sex.

3.3. The European Convention on Human Rights (1950)⁷

Article 1 - Obligation to respect Human Rights

The High Contracting Parties shall secure to everyone within their jurisdiction the rights and freedoms defined in Section I of this Convention.

Article 14 - Prohibition of discrimination

The enjoyment of the rights and freedoms set forth in this Convention shall be secured without discrimination on any ground such as sex, race, colour, language, religion, political or other opinion, national or social origin, association with a national minority, property, birth or other status.

Protocol 12 to the Convention: Article 1 - General prohibition of discrimination

1. The enjoyment of any right set forth by law shall be secured without discrimination on any ground such as sex, race, colour, language, religion, political or other opinion, national or social origin, association with a national minority, property, birth or other status.
2. No one shall be discriminated against by any public authority on any ground such as those mentioned in paragraph 1.

3.4. The Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence (Istanbul Convention – 11.05.2011)⁸

Article 3 - Definitions

⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ.C:2016:202:FULL>

⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012P/TXT>

⁷ https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/Convention_ENG

⁸ <https://www.coe.int/en/web/gender-matters/council-of-europe-convention-on-preventing-and-combating-violence-against-women-and-domestic-violence>

Violence against women is a human rights violation and a form of discrimination against women. "Violence against women" refers to all acts of violence that result in, or are likely to result in physical, sexual, psychological or economic harm or suffering to women, including threats, coercion or arbitrary deprivation of liberty, whether occurring in public or private spaces. "

Domestic violence refers to all acts of physical, sexual, psychological or economic violence that occur within the family or domestic unit or between former or current spouses or partners, whether or not the perpetrator shares or has shared the same residence with the victim.

Gender is defined as the socially constructed roles, behaviours, activities and attributes that a given society considers appropriate for women and men.

Gender-based violence against women refers to all violence directed against a woman because she is a woman or that affects women disproportionately,

Victim is defined as any person subjected to behaviour which constitutes "violence against women" or "domestic violence".

The Convention states that the term "women" also includes girls under the age of 18.

It is of particular importance to note that the Istanbul Convention sets out the obligation to ensure that culture, custom, religion, tradition or so-called "honour" are not regarded as justification for any of the acts of violence covered by its scope, as a way to fight gender social constructions. Moreover, regarding domestic violence, it requires ensuring that the circumstances in which the offence was committed against a former or current spouse or partner, by a member of the family, a person cohabiting with the victim, or a person having abused her or his authority, may entail a harsher sentence either as an aggravating circumstance or a constituent element of the offence. The convention asks states to ensure the safety and support of victims of domestic violence perpetrated by family members, spouses or intimate partners, regardless of their marital or non-marital status.

Additional elements of importance in the Istanbul Convention:

- It makes explicit reference to the states' obligation for Prevention, Protection, Prosecution and co-ordinated Policies against gender-based violence.
- It identifies the concept of "victim centered approach" as the conceptual cornerstone when dealing with cases of SGBV.
- It applies a broad understanding of the non-discrimination principle, encompassing women with disabilities, women from national minorities, LGBTI (Lesbian, Bisexual, Transgender, Inter-sex) women, women from rural areas, migrant women, asylum-seeking and refugee women, women without a residence permit, girl children, older women, homeless women, women in prostitution and women using psycho-active substances.

3.5. Directive 2012/29/EU of the European Parliament and of the Council of 25 October 2012⁹

Preamble

(17) Violence that is directed against a person because of that person's gender, gender identity or gender expression or that affects persons of a particular gender disproportionately, is understood as gender-based violence. It may result in physical, sexual, emotional or psychological harm, or economic loss, to the victim. Gender-based violence is understood to be a form of discrimination and a violation of the fundamental freedoms of the victim and includes violence in close relationships, sexual violence (including rape, sexual assault and harassment), trafficking in human beings, slavery, and different forms of harmful practices, such as forced marriages, female genital mutilation and so-called 'honour crimes'. Women victims of gender-based violence and their children often require special support and protection because of the high risk of secondary and repeat victimisation, of intimidation and of retaliation connected with such violence.

⁹ <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:315:0057:0073:EN:PDF>

(18) Where violence is committed in a close relationship, it is committed by a person who is a current or former spouse, or partner or other family member of the victim, whether or not the offender shares or has shared the same household with the victim. Such violence could cover physical, sexual, psychological or economic violence and could result in physical, mental or emotional harm or economic loss. Violence in close relationships is a serious and often hidden social problem which could cause systematic psychological and physical trauma with severe consequences because the offender is a person whom the victim should be able to trust. Victims of violence in close relationships may therefore be in need of special protection measures. Women are affected disproportionately by this type of violence and the situation can be worse if the woman is dependent on the offender economically, socially or as regards her right to residence.

Additional elements of importance in the Directive 2011/29/EU

- Victim centered approach: A person should be considered to be a victim regardless of whether an offender is identified, apprehended, prosecuted or convicted and regardless of the familial relationship between them.
- The risk of secondary and repeat victimisation, of intimidation and of retaliation by the offender or as a result of participation in criminal proceedings should be limited by carrying out proceedings in a co-ordinated and respectful manner, enabling victims to establish trust in authorities.
- Only through individual assessments, carried out at the earliest opportunity, can such a risk be effectively identified. Such assessments should be carried out for all victims to determine whether they are at risk of secondary and repeat victimization, of intimidation and of retaliation and what special protection measures they require.
- Individual assessments should take into account the personal characteristics of the victim such as his or her age, gender and gender identity or expression, ethnicity, race, religion, sexual orientation, health, disability, residence status, communication difficulties, relationship to or dependence on the offender and previous experience of crime.
- Victims of human trafficking, terrorism, organised crime, violence in close relationships, sexual violence or exploitation, gender-based violence, hate crime, and victims with disabilities and child victims tend to experience a high rate of secondary and repeat victimisation, of intimidation and of retaliation. Particular care should be taken when assessing whether such victims are at risk of such victimisation, intimidation and of retaliation and there should be a strong presumption that those victims will benefit from special protection measures.
- The purpose of this Directive is to ensure that victims of crime receive appropriate information, support and protection and are able to participate in criminal proceedings.
- Member States shall ensure that victims are recognised and treated in a respectful, sensitive, tailored, professional and non-discriminatory manner, in all contacts with victim support or restorative justice services or a competent authority, operating within the context of criminal proceedings. The rights set out in this Directive shall apply to victims in a non-discriminatory manner, including with respect to their residence status.

4. Greek national legislation on THB

4.1. The Greek Penal Code (Law 4619/2019)

The Article 323A of the new Greek Penal Code has been formulated in accordance with the standards of Directive 2011/36/EU and now includes the forms of exploitation provided for in the Directive. More precisely, according to Article 323A:¹⁰

1. Anyone using violence, threat of violence or other coercive means or through force or abuse of power recruits, abducts, transfers, illegally retains, harbours, delivers or receives another individual for the purpose of their exploitation, shall be punished with imprisonment and a fine.
2. The same penalty shall apply to the culpable that for the fulfilment of the same purpose- commits the actions of the previous paragraph by obtaining the consent of another individual using fraudulent means or misleading them, taking advantage of the position of vulnerability they are found in.
3. The action of the previous paragraphs is punished with at least ten (10) years imprisonment and a fine when: a) it is performed as a profession; b) it is performed by an employee who during the exercise of his service or by taking advantage of their capacity commits or participates in any way in the action; c) it is connected with the victim's illegal entry, stay or exit from the country; or d) it resulted in the victim's severe bodily harm. If the action resulted in death, life imprisonment is imposed.
4. The penalties of the previous paragraph shall apply to the action of paragraphs 1 and 2 when it is directed against a minor, even when performed without the use of the means referred to therein. The same penalties apply to anyone who recruits a minor by using the means of paragraphs 1 and 2 for the purpose of using him in armed operations.
5. The concept of "exploitation" in the preceding paragraphs includes the acquisition of unlawful economic advantage from: A) victims subject to the status of slavery or practices similar to slavery; b) victims subject to the status of servitude; (c) the victim's work or begging (labour exploitation); d) the committed by the victim criminal acts; e) the removal of cells, tissues or organs from the victim's body; (f) the performance of sexual activities, actual or pretentious, or the provision of work or services having as sole purpose the sexual arousal (sexual exploitation); Or g) forcing the victim to marry.
6. Imprisonment of at least three years and a fine shall be imposed on anyone who knowingly, without using the means of paragraphs 1 and 2, employs a person who is a trafficking victim, accepts the services of that person, performs sexual intercourse with them, or accepts income from their exploitation.
7. Anyone who forces minors into begging, without using the means of paragraphs 1 and 2, with the purpose of exploiting their income, shall be punished with imprisonment and a fine.

4.2. Principles of international jurisdiction and of non-punishment

4.2.1. Principle of international jurisdiction

The Greek Penal Code in Article 8 - Crimes abroad that are always punishable by Greek law stipulates the following: The Greek penal laws apply to nationals and foreigners regardless of the laws of the place of commission, for the following acts committed abroad: a) high treason, betrayal of the country directed against the Greek State and terrorist acts (article 187A); b) crimes concerning military service and military service obligation (special part, chapter 8); c) criminal acts committed as officials of the Greek State; d) acts against Greek officials during the performance of their service or related to their service; e) perjury in pending proceedings by the Greek authorities; f) Piracy; g) crimes related to the currency (special part, chapter 9); h) slave trade, human trafficking, trafficking or sexual abuse of a minor for a fee, conducting trips to commit fornication or other indecent acts against a minor or child pornography; i) illegal trade of narcotic drugs; j) illegal circulation and trade of obscene publications; k) any other crime for which special provisions or international conventions signed and ratified by the Greek state provide for the application of the Greek Penal laws.

¹⁰ <https://www.lawspot.gr/nomikes-plirotories/nomothesia/n-4619-2019/arthro-323a-poinikos-kodikas-nomos-4619-2019-emporia>

4.2.2. Principle of non-punishment

The non-punishment principle (abstention from criminal prosecution) is highlighted in Article 323A par.8 of the Penal Code and 59 par. 4 of the Penal Procedure Code. More precisely, according to Article 323A par.8: "For any person who reports criminal acts committed against them by the perpetrator of the actions of the previous paragraphs, the Prosecutor of the Court of First Instance- if the complaint is considered valid and after the approval of the Prosecutor of the Court of Appeal may temporarily abstain from criminal prosecution for law infringements on foreigners' law and prostitution, as well as for infringements due to their participation in criminal activities, provided that this participation was a direct consequence of the fact that they were victims of the offences of the previous paragraphs, until an irrevocable decision is issued for the reported acts. Should this complaint prove to be founded, abstention from the criminal prosecution becomes definite."

Example: A young woman from Nigeria is arrested in Athens for smuggling cigarettes in downtown Athens. During her detention, she reports to the police that she was in a state of trafficking, as a group of her compatriots forced her into prostitution, but due to a health problem, she was forced to smuggle cigarettes so as not to be inactive during the periods when it was not possible to be sexually exploited.

4.3. Act of Official Recognition (Law 4251/2014)

It provides for the issuance of an act recognizing a victim of the THB offences as victim of trafficking in human beings. A human trafficking victim may be a natural person for whom there are valid reasons in order to be considered a victim of any of the offences provided for in articles 323A, 339 par. 1 and 3 (Sexual Acts with or in front of Minors), 342 par. 1 and 2 (Child abuse), 348 par. 2 (sex tourism), 348A (child pornography), 348B (procuring children for sexual purposes), 349 (pimping) and 351A of the Penal Code (Sexual Act with a Minor Against Payment). The characterization "Victim of trafficking in human beings" is attributed by an Act of the competent Prosecutor of the Court of First Instance. It is issued either immediately after or before the initiation of persecution for the relevant offences. It is issued regardless of whether the victim cooperates with the prosecuting Authorities.

Following the official recognition of an individual as a victim of THB, Article 49 of the Law 4251/2014 provides for a reflection period. More precisely:

1. If not subject to the provision of Article 1(2) of Presidential Decree 233/2003, third-country nationals who have been characterised as victims of trafficking in human beings or actions to facilitate illegal immigration, pursuant to the provisions of Article 1(k) and (l) of this Code, shall be granted a reflection period allowing them to recover and escape the influence of the perpetrators of the offences so that they can take an informed decision as to whether to cooperate with the competent authorities.
2. Especially with regard to minors who are victims of trafficking in human beings or subject to actions to facilitate illegal immigration, this period may be extended by two more months by decision of the competent public prosecutor, taking due account of the best interests of the minor.
3. During the reflection period, the persons referred to in the above paragraphs may not be expelled. Any issued but not yet enforced decision on return shall be suspended.
4. By decision of the competent public prosecutor, the reflection period may be terminated prior to its expiry if: a. the competent prosecuting authority establishes that the above person has actively, and at his free will and initiative renewed contact with the perpetrators of the offences referred to in Article 1(k) and (l) of this Code, or that the information taken into account for his characterisation as a victim of trafficking in human beings and actions to facilitate illegal immigration required under the provisions of Article 1(k) and (l) of this Code does not apply; or b. there are reasons of public policy and security.

4.4. Rights of the victim regardless of the act of recognition (P.D. 233/2003)

According to the Presidential Decree 233 of 2003 victims of trafficking in human beings are not obliged to participate in criminal proceedings or cooperate with the prosecuting Authorities. However, even in those cases, the P.D. stipulates for:

- security of the victims as well as the places in which they reside,
- assistance by the Greek Police for the transfer of the victim,

- right to education under conditions for minor victims and victims under 23 years old,
- uninsured victims are provided with immediate and free medical, pharmaceutical and hospital care by the services of the National Health System after a certificate issued by the relevant police authorities,
- provision of legal support and interpretation services when the victims do not understand the Greek language.

5. THB through a gender perspective

5.1. General information

- Trafficking in human beings affects women, men and children. However, trafficking in human beings is a gendered phenomenon as the vast majority of human trafficking victims are women and girls, both in Europe and globally – and it affects *women and men differently*.
- Thus, women and girls represented 80% of the registered victims of trafficking in the European Union according to the Eurostat's 2015 report and 71% globally according to UNODC's 2016 Global Report on Trafficking in Persons.
- Women and girls are trafficked across borders as well as within countries for different purposes: sexual exploitation, but also forced labour, domestic servitude, forced marriage, forced begging or forced criminality.
- Traffickers primarily target women, because they are disproportionately affected by poverty and discrimination, factors that impede their access to employment, educational opportunities and other resources.
- This is why human trafficking needs to be considered, assessed and programmed for in the wider context of gender inequalities.
- In some European countries, men and boys are the majority of identified victims of trafficking, primarily for the purpose of labour exploitation, but also for the purpose of forced criminality, forced begging, sexual exploitation or removal of organs.

5.2. Data & Statistics

- Women and girls account for 71% of all trafficked victims detected globally.
- Young girls represent almost three quarters of identified child trafficking victims.
- While women still represent the majority of trafficking victims, the proportion of identified male victims has increased from 16% in 2004 to 29% in 2014.
- According to 2012 International Labour Office (ILO) estimates, almost 21 million persons globally, including 11.4 million women and girls, are trapped in what some call 'modern-day slavery'.
- The UNODC 2014 report identified victims with 152 different citizenships, and living in 124 countries across the world, thus revealing the truly global nature of THB. At the same time, it is also a local problem, as many victims are trafficked inside their own country or to a neighbouring one.
- Globally, 70% of the victims of trafficking are women and girls (49% and 21% respectively).
- Although the majority of female victims are adult, there is a worrying trend of trafficking in girls, which has increased from 10% in 2004 to 21% in 2011.
- According to Eurostat, the proportion of 'registered or presumed' female victims in the EU is even higher: around 80% for the period 2010-2012 (67% women and 13% girls).
- Trafficking for the purpose of sexual exploitation is the most predominant form of global trafficking currently detected, accounting for 54% of all forms of trafficking.
- Females represent 96% of victims trafficked for sexual exploitation.
- Traffickers who exploit women for other purposes, such as forced labour, begging, and domestic servitude, commonly exert sexual violence over victims as a means of coercion and control.
- The share of victims who are trafficked for forced labour has increased in recent years. About four in ten victims detected between 2012-2014 were trafficked for forced labour, and out of these victims, 63% were men.
- Male victims represent 82% of trafficking for organ removal.

5.3. Trafficking routes

- Human trafficking in the EU happens largely within its borders. According to Eurostat, 65% of victims are EU citizens.

- Romania and Bulgaria are the two foremost countries of origin of victims, both in terms of absolute numbers and prevalence rate (as a proportion of each country's population).
- Western Europe is also the destination for human trafficking from Asia, Africa and South America. Trafficking from Nigeria, predominantly of women and young girls for sexual exploitation, is one of the most persistent flows to Europe. Former Soviet countries such as Russia, Ukraine and Moldova, are still among the main countries of origin, even if this flow seems to have reduced in the past ten years.

5.4. Forms of exploitation

- In 2010-2012, 53% of victims in the world were trafficked for sexual exploitation (97% of whom were female) and 40% for forced labour (65% of whom were male).
- The EU registered even higher figures for sexual exploitation, representing 69% of victims (95% of whom were women and girls).

5.5. Recruitment

- Traffickers use different means involving coercion, force or deception. Trust is an important component of the traffickers' strategies. Reportedly, in most cases acquaintances or even family members take part in the recruitment process.
- One common method consists of exploiting the lack of economic opportunities in the local community and promising employment. Women and girls can be 'offered' jobs as models or dancers, as well as to participate in beauty contests or 'study abroad' programmes.
- Yet another method, mainly used by male perpetrators to abuse female victims, especially young girls, involves feigned romantic interest (the 'lover-boy' method), where the trafficker enters into a romantic relationship with the victim, just to gain her trust, and then manipulates or coerces her into sexual exploitation.
- Conversely, technologies can help make THB crime more visible and its perpetrators more traceable.
- The internet is a means of raising awareness, recognised as such in the EU strategy to eradicate trafficking.
- Public-private partnerships play a crucial role in developing online anti-trafficking tools.

5.6. Causes & Risk factors

- Both UNODC and Eurostat data tend to demonstrate that human trafficking has a clear gender dimension. Women and men are not trafficked in the same way or for the same purpose, and their experience of trafficking can be very different.
- Push factors include, among others, poverty, unemployment, lack of social security, gender inequalities, conflicts and violence.
- Pull factors consist of promises of steady employment, better living conditions and demand for cheap unskilled labour as well as for sexual services.
- According to a DAPHNE study, 60% of 207 female victims of trafficking interviewed reported they had experienced some form of violence prior to being trafficked.
- Violence increases a woman's vulnerability to trafficking by eroding her self-esteem and self-confidence. It also increases her risk of being trafficked as she tries to leave her abusive environment.
- Commercial sexual services in Europe are consumed almost exclusively by men and mainly provided by women. According to a 2010 UNODC report, around 1 million women in Europe could be engaging in transactional sex.
- Countries such as Sweden, Norway and Iceland have adopted the so-called Nordic model, which penalises buyers of sexual services while decriminalising prostitutes and providing them with social support and help if they want to leave the exploitative situation.

- Gender inequality: Gendered poverty, lack of viable employment opportunities, lack of control over financial resources and limited access to education are all factors that can exacerbate the vulnerability of women and girls to trafficking.
- It is on the rise due to increasing mobility, the development of new technologies and the generally low risks and high profit involved.
- Gender-based violence: Gender-based violence and cultural norms that normalize such violence contribute to the cycle of violence against women and make them more vulnerable to trafficking.
- Their vulnerability, especially as a consequence of violence, and the demand for their sexual services are two leading factors which have received increased attention in recent years.
- Discriminatory labour or migration laws and gender-blind policies: Labour and migration laws that lack a human rights and gender-sensitive approach may restrict women's ability to move freely and change employment, which increases the likelihood that women will seek employment in unregulated and informal sectors. This subsequently increases women's vulnerability to trafficking and exploitation.
- Conflict, post-conflict settings and humanitarian crises: In the absence of the rule of law during crises, women and girls can become highly vulnerable to different forms of exploitation. This is due, for example, to the fact that women and girls can be targeted by armed groups for sexual slavery, domestic servitude and forced and child marriages.

5.7. Intersection between THB & (illegal) migration

- Trafficking and smuggling refer to different phenomena, in the context of mass migration they are often related and difficult to distinguish.
- The purpose of trafficking is exploitation of a victim for generating illegal profit, while smuggling aims to obtain, directly or indirectly, a financial or other material benefit, by enabling the illegal entry of a person into another country.
- The illicit migration channels expose smuggled migrants to risks of being trafficked.
- Women and children fleeing violence are especially likely to become victims of traffickers and smugglers. They can end up being trafficked and exploited through document confiscation, threats of violence against family members, psychological control, forced confinement and debt bondage to those who arranged their passage.
- International migration has increased by more than 40% between 2000 and 2015. Although increasing attention has been given regarding the links between migration and trafficking, little attention has been attributed to the gender dimension of this linkage.
- Women now account for more than half of all global migrant workers, resulting in what is called the feminization of the global labour market.
- There are gender-specific vulnerabilities and risks faced by women throughout their migration trajectory, which makes them more susceptible to trafficking.
- Due to gender discrimination and the undervaluation of low-skilled occupations, women are commonly concentrated in low-skilled and low paid jobs – such as domestic work – that fall under unregulated and informal sectors with little or no legal protection.
- These conditions make women particularly vulnerable to gendered specific exploitation, forced labour, extortion, debt bondage and violence. As such, even documented women migrant workers are at risk of being trafficked and/or exploited in their new workplace.
- Due to gender discrimination in employment practices, they may have less leverage than male migrant workers to negotiate the conditions of their work and may have less knowledge of their rights.

5.8. Recommendations

- Moving beyond a security framework: While many states have made progress towards implementing law enforcement frameworks to address the issue, more needs to be done to ensure a human-rights/survivor-based, and gender/age-sensitive approach – an approach that responds to the tailored needs of men, women, girls and boys as different groups with specific needs.

- Responses to trafficking continue to place a greater emphasis on the prosecution and conviction of traffickers rather than on support for victims and survivors. The provision of adequate support and assistance by specialized and comprehensive services, irrespective of whether survivors agree to participate in criminal proceedings, is essential.
- Prevention: Ensuring that response strategies to trafficking are in place is crucial; however, the issue of prevention requires much more attention than it has received to date.
- Prevention measures should be strengthened through awareness-raising, including targeting groups of vulnerable populations that are at risk of becoming victims of trafficking.
- Prevention strategies should also include measures addressing the root causes and risk factors that increase the vulnerability of women, men, girls and boys, with particular emphasis on how intersectionalities render certain groups more vulnerable to trafficking and exploitation.
- States should therefore expand their trafficking prevention measures to address gender norms and unequal power relationships, which contribute to gender specific poverty, unemployment, limited access to education, gender specific risks posed by unsafe migration processes and gender-based discrimination in general.
- Ensuring coherence: It is necessary to ensure policy coherence between anti-trafficking, migration and labour market regulations in line with a human right-based and gender-based approach. For example, migration and anti-trafficking policies must ensure that trafficking victims are not wrongfully punished as illegal immigrants.
- Integrating gender specific anti-trafficking measures into broader programmes: During conflicts and natural disasters, humanitarian responses, disaster relief programs and conflict management must actively address the issue of trafficking and ensure gender and age-sensitive measures that account for the different needs of women, girls, men and boys. The problem of trafficking in various contexts needs to be viewed along a conflict and crisis-peace-development continuum.
- The role of states: States should ensure that laws, regulations and programs that address trafficking are gender and age-sensitive and that capacities exist to address the specific and unique needs of women, girls, men and boys.
- The role of professionals: Professionals dealing with human trafficking require tailored training that supports a gender and age-sensitive approach, which ensures the protection and adequate provision of services to victims (including health, justice, immigration, education, shelter, etc.).
- Victims of trafficking for sexual exploitation often face severe health ramifications, such as unsafe abortions, complications with their reproductive system and exposure to sexually transmitted diseases. A gender-sensitive approach also requires addressing the concerns and fears that prevent trafficked persons from seeking out services and help.
- Female trafficked victims can face particular issues with reporting, which can be due to different factors such as: lack of female guards, fear of lack of confidentiality, fear of stigmatization from their community or attachment to their traffickers (who could also be their legal 'husbands').

6. Psychological Dimension of GBV

6.1. Psychological GBV

Psychological gender-based violence is any act that causes emotional harm and targets someone because of their gender. Some examples include controlling or restricting someone's movements, threatening another person, verbally disrespecting and degrading another person. This type of violence can also occur online through social media and might involve taking or sharing intimate photos of another person without their consent, or sending someone unwanted sexually explicit images. Psychological gender based violence can and often does lead to physical or sexual gender based violence, like hate speech can lead and often leads to hate crime.

6.2. Psychological impact of gender based violence

- Apart from the psychological form of gender-based violence, all forms of gender based violence have of course psychological impact on victims/ survivors.
- All forms of violence have a psychological aspect, since the main aim of being violent or abusive is to hurt the integrity and dignity of another person.
- Among psychological effects of gender-based violence are trauma and stressor-related disorders, eating and addiction disorders, insomnia, depression and suicidal tendencies (Campbell et al., 2002; Halim et al., 2018; Sarkar, 2008). These and other disorders, if spotted, can be used as indicators of vulnerability and - after the right questions have been asked by the identifying professional- THB.
- Trauma' means wound. In both medicine and psychology, it refers to major physical or mental injuries, including threats to life or physical integrity. As Judith Herman (1992, p. 33) phrased it, a trauma is "a personal encounter with death and violence".
- A 'traumatic event' is one that has the capacity to cause mental or physical trauma. Faced by such an event, the immediate response of the body and the mind is to struggle for survival.
- GBV is a distinctive form of trauma because the violation involved is extremely invasive and gives rise to feelings of shame, self-blame and guilt.
- No person is alike and responses to traumatic events such as GBV will vary. Many women and girls who have had very difficult experiences are resilient. This resilience, and their ability to join together to support one another, are important resources to build on but also can lead to false judgements by professionals. Resilience.
- It is important to remember that social or cultural stigma, together with psychological trauma, often prevent women and girls from seeking help after GBV.
- Protection of victims and survivors through rights appointed to them by Law seeks to empower them and help them avoid re - victimization.

EXAMPLE

K. lives together with her husband, I., and their three children. They married five years ago and at the beginning everything was fine. K. works in their garden and sells the vegetables she grows at the market. Her husband has a job in a hospital. But during the last year things have changed. Isaac often blames K. for being a lazy, stupid woman. He says that it was a mistake to marry her and that he regrets it a lot. He takes the money K. earns for himself and she does not have enough money to buy food for the family. At night K. is often very tired, but her husband forces her to have sex with him. Sometimes when he is in a very bad mood, he even beats her. K. is very sad and upset with the situation, but she does not know what to do.

Questions:

- What are the risk factors for domestic violence?
- In many cases people affected by domestic violence remain in an abusive relationship. What do you think are their reasons for staying?

7. Identification of THB victims

7.1. General information

A complex and time-consuming process that may involve the following stages (but not necessarily all of them):

- Preliminary identification of presumed victims by non-specialized police in communication with community members.
- Identification by specialized police units for the purpose of deciding whether the crime of human trafficking was committed.
- Procedural identification, when the victim is already part of a criminal justice process as witness or injured party (usually done by public prosecution).
- Judicial identification (done by court decision) that gives a victim the right to ask for or receive compensation.

Investigators should have an open mind and look for potential trafficking situations. Operational indicators of trafficking, provided by the "Delphi Methodology". Look for evidence that the individual:

- is subject to another's control;
- is unable to move freely or leave the workplace;
- is bruising/signs the individual has been battered;
- has difficulty communicating in the local language;
- was recently brought to the country from another part of the world;
- has no passport, immigration or identification documents;
- seems afraid or depressed.

The victim identification can be defined as formal and informal.

- Informal identification (or first-level identification): Includes a series of procedures to establish detectable signs for possible case of traffic. Usually carry out by social workers and psychologists (working in the field, on a hotline or in counselling centres)
- Formal identification: Is carried out by the authorities of the pre-trial proceedings - prosecutors, investigators and investigating police officers - in order the investigation to be started.

7.2. Victim identification indicators

7.2.1. General indicators

People who have been trafficked may:

- Believe that they must work against their will
- Be unable to leave their work environment
- Show signs that their movements are being controlled
- Feel that they cannot leave
- Show fear or anxiety
- Be subjected to violence or threats of violence against themselves or against their family members or loved ones
- Suffer injuries that appear to be the result of an assault
- Suffer injuries or impairments typical of certain jobs or control measures
- Suffer injuries that appear to be the result of the application of control measures
- Be distrustful of the authorities
- Be threatened with being handed over to the authorities
- Be afraid of revealing their immigration status

- Not be in possession of their passports or other travel or identity documents, as those documents are being held by someone else
- Have false identity or travel documents
- Be found in or connected to a type of location likely to be used for exploiting people
- Be unfamiliar with the local language
- Not know their home or work address
- Be disciplined through punishment
- Be unable to negotiate working conditions
- Receive little or no payment
- Allow others to speak for them when addressed directly
- Act as if they were instructed by someone else
- Be forced to work under certain conditions
- Have no access to their earnings
- Work excessively long hours over long periods
- Not have any days off
- Live in poor or substandard accommodations
- Have no access to medical care
- Have limited or no social interaction
- Have limited contact with their families or with people outside of their immediate environment
- Be unable to communicate freely with others
- Be under the perception that they are bonded by debt
- Be in a situation of dependence
- Come from a place known to be a source of human trafficking
- Have had the fees for their transport to the country of destination paid for by facilitators, whom they must pay back by working or providing services in that country
- Have acted on the basis of false promises

7.2.2. Indicators of Trafficking for Sexual Exploitation

- Be under 30 years old, although the age may vary according to the location and the Market
- Move from one brothel to the next or work in various locations
- Be escorted whenever they go to and return from work, shops etc.
- Have tattoos or other marks indicating "ownership" by their exploiters
- Work long hours or have few if any days off
- Sleep where they work
- Live or travel in a group, sometimes with other women who do not speak the same language
- Have very few items of clothing
- Have clothes that are mostly the kind typically worn for doing sex work
- Only know how to say sex-related words in the local language or in the language of the client group
- Have no cash of their own
- Be unable to show an identity document

The following might also indicate that people have been trafficked for sexual exploitation:

- There is evidence that suspected victims have had unprotected and/or violent sex and/ or that suspected victims cannot refuse unprotected and/or violent sex.
- There is evidence that a person has been bought and sold.
- There is evidence that groups of women are under the control of others.
- Advertisements are placed for brothels or similar places offering the services of women of a particular ethnicity or nationality.
- It is reported that sex workers provide services to a clientele of a particular ethnicity or nationality.
- It is reported by clients that sex workers do not smile or do not cooperate.

7.2.3. Red Flags: Indicators of Trafficking for Sexual Exploitation

You find out the person is suffering from:

- A sexually transmitted infection or disease.
- Pelvic, rectal or urinary trauma (evidence of unprotected or violent sex and multiple or forced abortions).
- Mental health issues, including depression.
- Post-traumatic stress disorder.
- Memory loss.
- Drug and/or alcohol addiction.
- Malnutrition.
- Other health issues, such as back, hearing, cardiovascular or respiratory problems.

You notice that the person:

- Has scars or injuries or other signs of abuse or torture.
- Uses a cell phone to call the same person at regular intervals.
- Has a tattoo of a gang symbol or a name on their neck or elsewhere that suggests ownership, or wears gang colours or jewellery (such as a necklace in the shape of a gang symbol).

7.2.4. Red Flags: Indicators of Trafficking of Children for Sexual Exploitation

Children who have been trafficked may:

- Does not have or cannot reach a parent or guardian.
- Lives with someone unrelated to them and not a guardian.
- Look intimidated and behave in a way that does not correspond with behaviour typical of children their age.
- Have no friends of their own age outside of work
- Have no access to education. Is not going to school or is working during school hours.
- Have no time for playing
- Live apart from other children and in substandard accommodations
- Eat apart from other members of the "family"
- Be given only leftovers to eat
- Be engaged in work that is not suitable for children
- Travel unaccompanied by adults
- Travel in groups with persons who are not relatives
- Has someone in their life (not a parent or guardian) who arranges where they live and how they travel, or who buys them everything they need.

The following might also indicate that children have been trafficked:

- Dresses more provocatively than a typical minor.
- The presence of child-sized clothing typically worn for doing manual or sex work.
- The presence of toys, beds and children's clothing in inappropriate places such as brothels.
- The claim made by an adult that he or she has "found" an unaccompanied child.
- The finding of unaccompanied children carrying telephone numbers for calling taxis.
- The discovery of cases involving illegal adoption
- Has more cash, more expensive clothes or gadgets that were received as 'gifts' from an unknown source.
- Has fake identification that states they are older than they really are.
- Has a hotel room key or other items that a typical minor would not have.

8. Communication with THB victims

8.1. General Principles

Participating in the legal process is **traumatic for the victim** who is being interviewed repeatedly regarding the same readings, sometimes over 8 hours or "eye bets" are organized between the trafficker and the victim. These practices should be replaced by a gentle investigation - right before a judge and no possibility of contact between the victim and the perpetrator. All human trafficking investigations and prosecutions should be victim-centred, respecting the human rights and dignity of the victim, and putting the victim's concerns at the forefront of any investigation. As such, the following minimum standards should be observed:

- respect for their human rights
- protection and safety
- individualised care
- the right to self-determination
- full information and consent
- the right to non-discrimination and confidentiality.

The EU legislation recognises the gender-specific phenomenon of trafficking and that women and men are often trafficked for different purposes. For this reason, gender and support measures should also be gender-specific where appropriate. More precisely, police investigators need to take into account gender, culture and the age of the victim when investigating human trafficking cases. In particular, the investigators should consider whether the culture of the victim is **individualistic** or **collectivist**. In **individualistic cultures**, the developmental stage is psychological separation and development of a unique autonomous identity. In **collectivist cultures** such as *Africa, Asia, the Middle East, and some Eastern European countries*, personal development is not viewed in the same way. These **cultural implications impact** on all victim issues from protection to interview; for example, trauma can be influenced significantly by the victim's culture and how they view their experiences. In **collectivist cultures** trafficked victims can *fear being rejected and shunned by their families or community*. This has consequences that impact on the risk assessment of an investigation as well as repatriation.

Often enough, victims are either unable or unwilling to co-operate. This can have significant impact on the provision of victim protection, the investigation, and any interview with the victim. Reasons why a victim may not co-operate, might be:

- personal characteristics
- might feel intimidated, shame and stigmatisation, or say what traffickers have told them to say to authorities in case of investigations
- cannot speak the local language
- lack of knowledge, lack of trust
- fear of seeing and being by seen by the accused traffickers, etc.
- being afraid of reprisals against themselves or their family.
- being fearful of being arrested for breaking the law – for illegal entry into the state, working without a permit, or for engaging in unlawful activities related to their trafficking (prostitution, drug use, etc.).
- having personal relationships with those who trafficked them.
- Memory loss due to trauma or other causes (drug or alcohol use, for example)

As such, when interviewing trafficked women/girls, it is highly important for the investigators to uphold the following ethical principles:

- Do no harm
- Know your subject and assess the risks
- Prepare referral information: do not make promises that you cannot fulfil
- Adequately select and prepare interpreters and co-workers
- Ensure anonymity and confidentiality
- Get informed consent

- Listen to and respect each woman's assessment of her situation and risk to her safety
- Do not re-traumatize a woman
- Be prepared for emergency intervention
- Put information collected to good use

8.2. OSCE Tool 6.11 “Interviewing tips for law enforcement”

Minimum standards which should be in place during the first interview

1. The presumed trafficked person should be informed about the procedure of the police interrogation and its consequences.
2. The information given should be clear, accurate and in the native language of the presumed trafficked person.
3. Experienced interpreters should be present during the interview.
4. Questions touching upon the person's privacy, for instance regarding intimate relationships and experiences in prostitution, should be avoided.
5. A trafficked person can only be conclusively identified as such if the distinct elements of the crime of trafficking have been detected.
6. A particularly effective way to promote self-identification of victims of trafficking is to allow for a “reflection period”. This enables the presumed trafficked person to receive appropriate support and allows them to make informed decisions.
7. Besides the statements of the presumed trafficked person, other evidence should be collected to identify all the facts and relevant information to determine if the case is one of trafficking.

Four tips are offered to law enforcement officers meeting potential victims of trafficking:

1. Be professional and approachable
2. Show respect and be there for the victim
3. Be clear
4. Be aware of safety implications

Interview preparation:

- Most challenging interview of all
- Analytical preparation required
- Apply a partnership approach to the process
- Method of recording
- Video recorded interviews

The OSCE Tool 6.11 offers a detailed process of seven steps for the initial interview with potential victims:

Step 1. Opening the interview

Introduction

Explain

1. Who you are.
2. The position you hold.
3. That you are experienced in this kind of work.
4. That you have met people in a similar situation already and more than once.

Explain the here and now situation

1. Check the person's basic needs (pain, thirst, hunger, if feeling cold).
2. Explain what exactly is happening here and now.

Step 2. Providing information

Explain the purpose of the interview

Explain the transfer to the police station if the interview takes place there

Explain the structure and the proceedings of the interview

Step 3. Gathering information

Look at the problematic situation

Find out who the person being interviewed is

Find out how he or she got into this situation

Find out what the situation is now

Find out what he or she wants and expects

Point out possible signs of trafficking

Step 4. Updating information

*Explain to the person what his or her actual situation is
(after checking)*

Explain the relevant national policies

Explain the permit to stay

Explain the criminal law

Explain the civil law

Step 5. Jointly deciding what further steps to take

Look into other, as yet unexplored, possibilities

Develop the desired scenario

Define a joint approach

Step 6. Taking further steps

Arrange a shelter

Arrange a short-term permit to stay

Guarantee safety

Arrange aid and assistance

Step 7. Closing the first interview

Ask what the person thinks about the situation here and now

Come to an agreement about how you will stay in contact

Follow-up

8.3. General Guidelines for interviewing children that have been trafficked

- Interviews should take place as soon as possible after the allegation or suspicion of abuse emerges.
- The child should feel safe and supported during the interview.
- Girls and younger boys should be interviewed by female interviewers. Older boys can be interviewed by male interviewers.
- An adult that the child trusts should generally be present during the interview. This person's responsibility is to look after the child's best interests - guardian, a legal representative or, if neither has been appointed, a teacher or social worker.
- Interviews should take place in an informal setting and be conducted by interviewers trained to talk with children.
- Interviews should be in the child's own language (arranging interpretation).
- If possible, interviews should not be too long to avoid tiring the child.
- The child's developmental stage and needs should be considered in planning the interview.
- The characteristics of the child, the child's family background and the interviewer should be considered in planning the interview.
- The children should be given an opportunity to tell their story in their own way, before they are asked explicit questions.
- The questions should begin with open questions and direct or leading questions should be reserved for the latter part of the interview.
- Props and cues may be used, but only with caution.

Additionally, the International Organisation for Migration offers the following recommended guidelines when interviewing children:

- Only staff trained in the special needs and rights of children should question child victims. Wherever possible, child victims should be questioned by staff of the same sex.
- Find out as much as possible about the child's case prior to the interview and make clear and friendly introductions (talking about something the child is familiar with helps to establish a rapport).
- Create a space that is safe and comfortable for conversation (include toys, books, games etc., to help build a rapport).
- Establish a rapport by talking about or doing things that are not related to the trafficking experience (e.g. discuss things that the child is familiar with, play games).
- Dedicate adequate time for discussions. Do not rush.
- Keep the atmosphere simple and informational (e.g. do not assume an air of interrogation or press for responses).
- Use appropriate and child-friendly language (adopt terms that the child uses).
- Explain things in a manner the child can easily comprehend (use visual aids where possible and appropriate).
- Questions should be adapted to take into consideration the age and mental capacity of the child. Begin with open-ended questions, avoid leading questions, and use more open-ended questions.
- Do not pursue and press for details when there are signs that the child has told you all he or she knows. Bear in mind that children may leave information out if the right question is not asked and will give the answer, they believe the interviewer wants to hear.
- In the presence of a parent, in cases where this is not possible - in the presence of a trained guardian, psychologist or social worker.
- Close the interview in a way that reassures the child that he or she has done well, and that you will be available whenever he or she needs to talk again.

Moreover, the OSCE provides the following procedure recommendation regarding the communication with a child victim of THB:

- Bring the child to a safe environment and ensure that the child receives medical and psychological treatment.
- Only specifically trained staff should interview children.
- The child's parent or legal guardian should be present.
- Create an age-appropriate space (i.e., have toys available).
- Maintain a simple and informal atmosphere.
- Use child-friendly language.
- Avoid leading questions.
- Do not press for details when the child seems to have said it all.
- End the interview in a reassuring way.

www.a4project.eu

A4

Crossing borders for effective police investigation
to protect female victims of sex trafficking
and enhance accountability mechanisms

www.a4project.eu

D3.1 Εκπαιδευτικό Εγχειρίδιο

KEMEA

This project has been funded by the
European Union's Internal Security Fund -
Police under Grant Agreement No. 101021832.

INDEX

Document Information

D3.1	Training Toolkit
Deliverable lead	KEMEA
Contributor(s)	KEMEA, EKKA, VICESSE, LIF
Reviewer(s)	EKKA, VICESSE, LIF
WP3	Building a critical mass of police key pro-actors to enhance accountability for the protection of women/girls victims of sex trafficking at an interregional level
WP lead	KEMEA
Contractual Delivery Date	2023-08-31
Actual Delivery Date	2024-01-24
Deliverable type	Report (R)
Dissemination level	Public (PU)

Imprint

Project acronym	A4
Project title	Crossing borders for effective police investigation to protect female victims of sex trafficking and enhance accountability mechanisms
Grant Agreement No	101021832
Call	ISFP-2019-AG-THB
Disclaimer	This publication was produced with the financial support of the European Union. Its contents are the sole responsibility of the A4 Consortium and do not necessarily reflect the views of the European Union.
Project description	Data reveal only 1 prosecution for every 2,154 female victims of sex trafficking globally (2020). Greek northern borders are one of the main Europe's back-doors for sex traffickers, while Greece has been convicted twice for violating the Art. 4 of the ECHR in cases of sexually exploited women victims of THB. The A4 Project builds upon the Convictions under the Art. 4 aiming to enhance perpetrators' accountability for the protection of women and girl victims of sex trafficking through a police-led resilient mechanism in the EU south-eastern border, built on a border-crossing alliance (Bulgaria-Greece) constructively interconnected with an interregional safety net (5 Northern Greek Border Regions) and advanced from the acquired knowledge of a central European country (Austria).
Project coordinator	KEMEA – Centre for Security Studies (GR), www.kemea.gr
Project consortium	EKKA – National Centre for Social Solidarity (GR), www.ekka.org.gr CECL – Centre for European Constitutional Law (GR), www.cecl.gr VICESSE – Vienna Centre for Societal Security (AT), www.vicesse.eu LIF – Law and Internet Foundation (BG), www.netlaw.bg
Project contact	Dr Giorgos Triantafyllou, A4 Project Coordinator, Centre for Security Studies (KEMEA), g.triantafyllou@kemea-research.gr
Start date	2021-03-01
Duration	30 months
Website	www.a4project.eu
Facebook	@a4projecteu
Twitter	@a4projecteu
Instagram	@a4projecteu

Version Control

Issue	Date	Comment	Author/Editor
1.0	2024-01-24	Final	KEMEA

Πίνακας Περιεχομένων

INDEX.....	2
Document Information	2
Imprint.....	2
Version Control.....	2
Table of Content.....	Error! Bookmark not defined.
Table of Tables.....	Error! Bookmark not defined.
Table of Figures	Error! Bookmark not defined.
Abbreviations & Definitions	Error! Bookmark not defined.
Task Description	Error! Bookmark not defined.
Deviations & Mitigation.....	Error! Bookmark not defined.
Performance of Partners.....	Error! Bookmark not defined.
Steering Board Approval	Error! Bookmark not defined.
EXECUTIVE SUMMARY.....	Error! Bookmark not defined.
INTRODUCTION.....	Error! Bookmark not defined.
CHAPTER 1: HEADING 1.....	Error! Bookmark not defined.
Chapter 1.1: Heading 1.1	Error! Bookmark not defined.
Chapter 1.1.1: Heading 1.1.1.....	Error! Bookmark not defined.
CHAPTER 2: HEADING 1.....	Error! Bookmark not defined.
Chapter 2.1: Heading 1.1.....	Error! Bookmark not defined.
Chapter 2.1.1: Heading 1.1.1.....	Error! Bookmark not defined.
REFERENCES.....	Error! Bookmark not defined.
ANNEX.....	Error! Bookmark not defined.

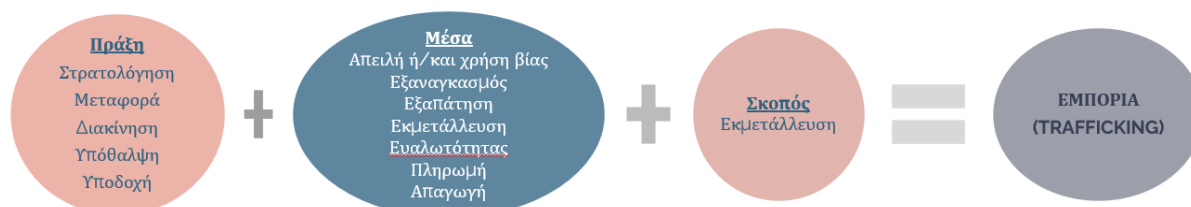

Συντομογραφίες

CCT	Child Criminal Exploitation
CoE	Council of Europe
FGM/C	Female genital mutilation/cutting
HT	Human Trafficking
ILO	International Labour Office
IOM	International Organisation for Migration
LBTI	Lesbian, Bisexual, Transgender, Intersex
NHS	National Health System
OSCE	Organisation for Security and Cooperation in Europe
PD	Presidential Decree
PS	People Smuggling
SGBV	Sexual and Gender-based Violence
THB	Trafficking in Human Beings
UNGA	United Nations General Assembly
VAW	Violence against women

1. Εμπορία Ανθρώπων – Ορισμός

Η εμπορία ανθρώπων είναι ένα σοβαρό έγκλημα που παραβιάζει τα θεμελιώδη δικαιώματα και την αξιοπρέπεια των ανθρώπων. Περιλαμβάνει την εγκληματική εκμετάλλευση ευάλωτων ατόμων με μοναδικό σκοπό το οικονομικό όφελος. Η εμπορία ανθρώπων είναι μια σύγχρονη μορφή δουλείας. Συχνά έχει διεθνικό χαρακτήρα και τα θύματά του είναι και των δύο φύλων και όλων των ηλικιών.¹

1.1. Μορφές Εμπορίας Ανθρώπων

1.1.1. Σεξουαλική εκμετάλλευση

Όταν κάποιος εξαπατάται, εξαναγκάζεται ή αναγκάζεται να συμμετάσχει σε σεξουαλική δραστηριότητα. Μέρη όπου κάποιος θα μπορούσε να υποστεί σεξουαλική εκμετάλλευση:

- Πορνεία
- Οίκοι ανοχής – χώροι μασάζ/σάουνα
- Γραφεία συνοδών
- Pole/lap dancing
- Αναγκαστικός γάμος
- Online sex / Web sex
- Γραμμές τηλεφωνικού σεξ
- Αίθουσες συνομιλίας στο Διαδίκτυο – chat rooms
- Πορνογραφία
- Γάμοι με παραγγελία
- Σεξουαλικός τουρισμός

1.1.2. Εργασιακή εκμετάλλευση

Αφορά σε καταστάσεις όπου οι άνθρωποι εξαναγκάζονται να εργαστούν με μικρή ή καθόλου αμοιβή, συχνά υπό την απειλή τιμωρίας. Υπάρχουν διάφοροι τρόποι μέσω των οποίων ένα άτομο μπορεί να εξαναγκαστεί σε εργασιακή εκμετάλλευση, όπως:

- Χρήση βίας ή εκφοβισμού
- Συσσωρευμένο χρέος
- Παρακράτηση των εγγράφων ταυτότητας
- Απειλή παράδοσης στις Αρχές

1.1.3. Οικιακή δουλεία

Οικιακή βοηθός είναι ένα άτομο που εργάζεται στο σπίτι του εργοδότη του, εκτελώντας μια ποικιλία εργασιών. Αυτή η ρύθμιση γίνεται εκμεταλλευτική όταν υπάρχουν περιορισμοί στη μετακίνηση της οικιακής βοηθού και αναγκάζεται να εργάζεται πολλές ώρες με μικρή αμοιβή. Μπορεί επίσης να υποστεί σωματική και σεξουαλική κακοποίηση. Η συγκεκριμένη μορφή είναι πολύ δύσκολο να εντοπιστεί, καθώς συμβαίνει στα ιδιωτικά νοικοκυριά, αλλά υπολογίζεται ότι 16 εκατομμύρια άνθρωποι υφίστανται εκμετάλλευση στον ιδιωτικό τομέα που περιλαμβάνει οικιακή εργασία.

¹ <https://www.europol.europa.eu/crime-areas/trafficking-in-human-beings>

1.1.4. Αναγκαστικός γάμος

Όταν ένα άτομο δέχεται πίεση να παντρευτεί κάποιον άλλο. Μπορεί να απειληθούν με σωματική ή σεξουαλική βία ή να τεθούν σε συναισθηματική ή ψυχολογική δυσφορία προκειμένου να επιτευχθεί το επιθυμητό αποτέλεσμα. Συνηθισμένοι λόγοι πίσω από το φαινόμενο του αναγκαστικού γάμου:

- Για να αποκτηθεί πρόσβαση σε μια χώρα
- Για να αποκτηθεί πρόσβαση σε πρόνοια – οικονομικά οφέλη

1.1.5. Καταναγκαστική εγκληματικότητα

Όταν κάποιος αναγκάζεται να προβεί σε εγκληματική δραστηριότητα μέσω εξαναγκασμού ή εξαπάτησης. Η καταναγκαστική εγκληματικότητα μπορεί να λάβει πολλές μορφές, όπως:

- Διακίνηση ναρκωτικών
- Επαιτεία
- Κλοπές
- Αρπαγή τσάντας
- Κλοπή ATM
- Πώληση πλαστών προϊόντων

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται σημαντική αύξηση της εμπορίας παιδιών για εξαναγκαστική εγκληματικότητα (μερικές φορές αναφέρεται ως εγκληματική εκμετάλλευση παιδιών ή Child Criminal Exploitation - CCE). Η πιο διαδεδομένη μορφή CCE σχετίζεται με συμμορίες «County Lines» που εξαναγκάζουν τα παιδιά να συμμετέχουν στη διακίνηση και την πώληση ναρκωτικών. Τα παιδιά μπορεί να εξαναγκαστούν με δώρα, χρήματα ή αναγνώριση «κύρους», ή μπορεί να απειληθούν με βία ή να εκβιαστούν. Η καταναγκαστική εγκληματικότητα περιλαμβάνει την απάτη κοινωνικής πρόνοιας. Αυτό συμβαίνει όταν οι εκμεταλλευτές κάνουν ψευδώς αιτήσεις για εκπώσεις φόρου και άλλα επιδόματα κοινωνικής πρόνοιας χρησιμοποιώντας τα στοιχεία των θυμάτων. Δεν είναι μόνο το κράτος που είναι θύμα εξαπάτησης της κοινωνικής πρόνοιας, αλλά συχνά γίνεται φρικιαστική κακοποίηση κατά του ατόμου προκειμένου να εξαναγκαστεί να υποβάλει ψευδώς αιτήσεις για επιδόματα.

1.1.6. Συγκομιδή Οργάνων

Η εμπορία οργάνων περιλαμβάνει την αφαίρεση ενός μέρους του σώματος, συνήθως των νεφρών ή ενός λοβού του ήπατος, για να πωληθεί συχνά ως μέρος ενός παράνομου εμπορίου. Τα όργανα μπορούν να ληφθούν με διάφορους τρόπους:

- Εμπόριο – ένα θύμα συμφωνεί επίσημα ή ανεπίσημα να πουλήσει ένα όργανο, αλλά συνήθως δεν πληρώνεται τίποτα στο τέλος
- Παθήσεις – ένα ευάλωτο άτομο θεραπεύεται για μια πάθηση, η οποία μπορεί να υπάρχει ή να μην υπάρχει, και τα όργανα αφαιρούνται χωρίς να το γνωρίζει το θύμα
- Εκβιασμός – ένα θύμα μπορεί να απαχθεί από την οικογένειά του και να αφαιρεθούν όργανα χωρίς συναίνεση

1.2. Εμπορία ανθρώπων (trafficking) και Παράνομη διακίνηση ανθρώπων (smuggling)

Οι δύο έννοιες εμφανίζονται συχνά ως ταυτόσημες αλλά ουσιαστικά είναι δύο πολύ διαφορετικά εγκληματικά φαινόμενα

Εμπορία ανθρώπων	Λαθρεμπόριο ανθρώπων
Περιλαμβάνει εκμετάλλευση	Παροχή υπηρεσιών
Εσωτερική και διεθνής φύση	Μόνο διασυνοριακά
Όχι απαραίτητη η μεταφορά	Περιλαμβάνει απαραίτητα μετακίνηση/μεταφορά
Πιθανή συγκατάθεση βία/απειλή/καταναγκασμός	Συναίνεση / εκούσια συμμετοχή

2. Βασικές Έννοιες και Ορισμοί για την έμφυλη βία (Gender-Based Violence - GBV)

2.1. Βιολογικό φύλο (sex) και κοινωνικό φύλο (gender)

- Το **βιολογικό φύλο** αναφέρεται στο άθροισμα των βιολογικών χαρακτηριστικών που καθορίζουν αν ένα άτομο είναι θηλυκό, αρσενικό ή/και μεσόφυλο.
- Το **κοινωνικό φύλο** περιλαμβάνει τους ρόλους, τις συμπεριφορές, τις δραστηριότητες και τα χαρακτηριστικά που μια δεδομένη κοινωνία σε μια δεδομένη στιγμή θεωρεί κατάλληλα για άνδρες και γυναίκες. Τα «αρσενικά» και «θηλυκά» είναι κατηγορίες κοινωνικού φύλου.
- Οι **ρόλοι των κοινωνικών φύλων** αναφέρονται στις διαφορετικές κοινωνικά αποδιδόμενες στάσεις, συμπεριφορές, εργασίες ή ευθύνες που ανατίθενται σε άνδρες και γυναίκες, αγόρια και κορίτσια ή τρανς άτομα.
- Οι **σχέσεις των κοινωνικών φύλων** είναι κοινωνικές σχέσεις μεταξύ γυναικών και ανδρών, συμπεριλαμβανομένης της κατανομής της εξουσίας, της πρόσβασης και του ελέγχου των πόρων μεταξύ των φύλων.
- Η **ταυτότητα του κοινωνικού φύλου** αναφέρεται στη βαθιά αισθητή ψυχολογική ταύτιση ενός ατόμου ως άνδρα, γυναίκα ή άλλη που μπορεί να αντιστοιχεί ή να μην αντιστοιχεί στη φυσιολογία του ατόμου ή στο καθορισμένο φύλο κατά τη γέννηση.
- Η **ποικιλομορφία των κοινωνικών φύλων** αναγνωρίζει ότι οι προτιμήσεις και η αυτοέκφραση πολλών ανθρώπων δεν εμπίπτουν στους κοινώς κατανοητούς κανόνες φύλου.
- Οι **κανόνες κοινωνικού φύλου** αναφέρονται στα αποδεκτά χαρακτηριστικά και χαρακτηριστικά που σχετίζονται με κάθε φύλο σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή για μια συγκεκριμένη κοινωνία ή κοινότητα.
- Η **ισότητα των κοινωνικών φύλων** σημαίνει ότι οι γυναίκες και οι άνδρες επωφελοούνται από τις ίσες συνθήκες, τη μεταχείριση και τις ευκαιρίες για να αξιοποιήσουν πλήρως τις δυνατότητές τους, τα ανθρώπινα δικαιώματα και την αξιοπρέπειά τους και να συμβάλουν (και να επωφεληθούν από) στην οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική και πολιτική ανάπτυξη.
- Τα **στερεότυπα κοινωνικού φύλου** είναι απλοϊκές γενικεύσεις σχετικά με τα χαρακτηριστικά, τις διαφορές και τους ρόλους των γυναικών και των ανδρών ως προς το φύλο.
- Δεδομένου ότι η εμπορία ανθρώπων για σεξουαλική εκμετάλλευση συνδέεται κυρίως με γυναίκες, **ο αυξημένος κίνδυνος των ανδρών θυμάτων παραβλέπεται** κυρίως από το προσωπικό πρώτης γραμμής.

2.2. Έμφυλη βία

Η βία κατά των γυναικών (violence against women – VAW) αναγνωρίζεται ως μια εκδήλωση διαχρονικά άνισων σχέσεων εξουσίας μεταξύ ανδρών και γυναικών.² Η σεξουαλική βία και βία λόγω φύλου (sexual and gender-based violence – SGBV) είναι η βία που στρέφεται εναντίον ενός ατόμου λόγω του φύλου αυτού του ατόμου ή η βία που επηρεάζει δυσανάλογα άτομα ενός συγκεκριμένου φύλου.

2.3. Διαστάσεις της έμφυλης βίας

2.3.1. Η σωματική βία

Περιγράφει οποιαδήποτε χρήση σωματικής βίας ή απειλής για χρήση σωματικής βίας που αναγκάζει το θύμα να κάνει ή να εγκαταλείψει κάτι, να υποφέρει, να περιοριστεί ή να μετακινηθεί. Προκαλεί πόνο, φόβο ή ταπείνωση, ανεξάρτητα από το αν προκλήθηκε πραγματικός τραυματισμός. Οι σωματικοί τραυματισμοί μπορεί να κυμαίνονται από μικρό τραύμα, το οποίο μπορεί να είναι ή όχι ορατό, έως σπασμένα οστά, τραυματισμούς στο κεφάλι και τραυματισμούς στα εσωτερικά όργανα. Μερικά θύματα απειλούνται με όπλα, όπως μαχαίρια, ή οικιακά είδη όπως ζεστό σίδερο, τσιγάρα ή κομμάτια ελαστικού σωλήνα. Η σωματική κακοποίηση μπορεί να λάβει πολλές μορφές, όπως η καταστροφή ιδιοκτησίας και η δολοφονία ή

² Διακήρυξη των Ηνωμένων Εθνών για την εξάλειψη της βίας κατά των Γυναικών, 20 Δεκεμβρίου 1993. https://www.un.org/en/genocideprevention/documents/atrocity-crimes/Doc.21_declaration%20elimination%20vaw.pdf

τραυματισμός οικογενειακών κατοικίδιων. Ο στραγγαλισμός είναι μια συνηθισμένη και σοβαρή μορφή βίας. Η έγκαιρη επισημάνση του είναι επιτακτική, καθώς ο στραγγαλισμός είναι ισχυρός προγνωστικός παράγοντας για μελλοντική σοβαρή βία και επακόλουθη ανθρωποκτονία. Ενδεικτικά παραδείγματα σωματικής βίας:

- Κλείδωμα ατόμων στο σπίτι, εμποδίζοντάς τους να φύγουν
- Συγκράτηση, σπρώξιμο, χαστούκι, χτύπημα, τίναγμα (βρέφη), κλωτσιά, στραγγαλισμός ή κάψιμο
- Νάρκωση του θύματος με συνταγογραφούμενες ή παράνομες ουσίες
- Καταστροφή προσωπικών αντικειμένων ή γροθιές/κλωτσιές σε τοίχους
- Παραμέληση

2.3.2. Σεξουαλική βία

Είναι η συμπεριφορά σεξουαλικού χαρακτήρα για την οποία το θύμα δεν συναινεί, εξαναγκάζεται ή, λόγω του επιπέδου ανάπτυξής του, δεν κατανοεί το νόημά της. Περιλαμβάνει την απειλή σεξουαλικής βίας και τη δημόσια αποκάλυψη σεξουαλικού περιεχομένου σχετικά με το θύμα. Σεξουαλική βία είναι κάθε σεξουαλική πράξη, απόπειρα σεξουαλικής πράξης, αυτοϊκανοποίηση ενάντια στη θέληση του συντρόφου ή κάποιου άλλου, ή οποιαδήποτε άλλη πράξη που στρέφεται κατά της σεξουαλικότητας ενός ατόμου χρησιμοποιώντας εξαναγκασμό, από οποιοδήποτε άτομο ανεξάρτητα από τη σχέση του με το θύμα, εντός οπουδήποτε πλαισίου. Περιλαμβάνει κάθε μορφή βιασμού, σεξουαλικής επίθεσης, σεξουαλικής κακοποίησης, καθημερινής παρενόχλησης και κάθε οργανωμένη μορφή σεξουαλικής βίας. Περιλαμβάνει κάθε ενέργεια που περιορίζει τη σεξουαλική αυτοδιάθεση ενός ατόμου. Τα ποινικά νομικά συστήματα διαφορετικών χωρών ορίζουν τον βιασμό με διαφορετικό τρόπο. Η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης προτείνει τον ορισμό του βιασμού με βάση την έλλειψη συναίνεσης του θύματος, όχι με την πρόσθετη βία ή την απειλή βίας. Ενδεικτικά παραδείγματα σεξουαλικής βίας:

- Πίεση για σεξ ή για σεξουαλικές πράξεις παρά τη θέληση του θύματος
- Πίεση, εξαναγκασμός ή/και εξαπάτηση για μη ασφαλές σεξ
- Πίεση για σεξ ή για σεξουαλικές πράξεις με άλλα άτομα
- Σεξουαλική επίθεση (βιασμός)
- Ηδονοβλεψία (Voyeurism)
- Σεξουαλικές πράξεις ή πράξεις με σεξουαλική σημασία ενάντια στη θέληση του συντρόφου ή κάποιου άλλου (ανεπιθύμητο χάδι, άγγιγμα)
- Σεξουαλική παρενόχληση
- Μη-αποκάλυψη της οροθετικής τους κατάστασης, λέγοντας ότι είναι αρνητικοί στον ιό HIV και κάνοντας σεξ χωρίς προστασία
- Λήψη ακατάλληλων φωτογραφιών ή βίντεο χωρίς συναίνεση
- Εξαναγκασμός του θύματος να παρακολουθήσει πορνογραφικό υλικό
- Αναγκάζοντας το θύμα να διακόψει μια εγκυμοσύνη
- Παρεμπόδιση ή εξαναγκασμός του θύματος να χρησιμοποιήσει αντισύλληψη
- Κάνοντας υπαινικτικά σχόλια για το θύμα ή άλλους στην παρουσία του θύματος

2.3.3. Η ψυχολογική βία

Είναι η συμπεριφορά και η διάδοση πληροφοριών μέσω της οποίας ο δράστης της βίας προκαλεί φόβο, ταπείνωση, αισθήματα κατωτερότητας, κινδύνου και άλλη ψυχολογική δυσφορία στο θύμα, ακόμη και όταν διαπράττεται με τη χρήση τεχνολογικών μέσων. Η ψυχολογική βία μπορεί να περιλαμβάνει ανεπαίσθητη ή απροκάλυπτη λεκτική κακοποίηση, ταπείνωση, απειλές ή οποιαδήποτε συμπεριφορά που στοχεύει να τρομάξει ή να τρομοκρατήσει το άτομο που βιώνει την κακοποίηση. Τα θύματα μπορεί να χάσουν την αυτοπεποίθηση, την αυτοεκτίμηση ή τον αυτοπροσδιορισμό τους. Μπορεί να λάβει πολλές μορφές, όπως απειλές για αυτοκτονία, ακραία ζήλια και καταδίωξη ή παρενόχληση στη δουλειά, τη χρήση ψηφιακής τεχνολογίας και την απομόνωση του θύματος από την οικογένεια, τους φίλους και άλλες κοινωνικές επαφές. Η ψυχολογική βία έχει συχνά μακροπρόθεσμες συνέπειες που μπορεί να είναι ακόμη χειρότερες από τους σωματικούς τραυματισμούς. Ενδεικτικά παραδείγματα ψυχολογικής βίας:

- Καταδίωξη
- Εκφοβισμός, απειλές και εξαναγκασμός
- Απομόνωση ή εγκλεισμός
- Υπονόμευση της σχέσης μεταξύ του συντρόφου και των παιδιών τους
- Απειλή για αυτοτραυματισμό ή αυτοκτονία

- Χειριστικές συμπεριφορές
- Απόκρυψη πληροφοριών
- Παραπληροφόρηση
- Δημοσιοποίηση ή απειλή για δημοσιοποίηση προσωπικών πληροφοριών
- Gas Lighting: η μέθοδος ψυχολογικής χειραγώγησης με την οποία ο θύτης προσπαθεί να σπείρει αμφιβολίες στο θύμα, έτσι ώστε να μην είναι βέβαιο για την ίδια του τη μνήμη, την αντίληψη και τη λογική.
- Αποκοπή του θύματος από τους φίλους ή/και την οικογένειά του

Η ψυχολογική βία περιλαμβάνει επίσης τον λεγόμενο «καταναγκαστικό έλεγχο» που αποτελεί ένα πρότυπο των ακόλουθων συμπεριφορών (ορισμός από το Υπουργείο Εσωτερικών της Αγγλίας, 2015). «Η ελεγκτική συμπεριφορά είναι μια σειρά πράξεων που έχουν σχεδιαστεί για να καταστήσουν ένα άτομο υποτελές και/ή εξαρτημένο απομονώνοντάς το από πηγές υποστήριξης, μέσω της εκμετάλλευσης των πόρων και των δυνατοτήτων του για προσωπικό όφελος άλλου ατόμου, στερώντας του τα μέσα που χρειάζονται για ανεξαρτησία, αντίσταση και διαφυγή και ρυθμίζοντας την καθημερινή του συμπεριφορά. Η καταναγκαστική συμπεριφορά είναι μια συνεχιζόμενη πράξη ή ένα μοτίβο πράξεων επίθεσης, απειλών, εξευτελισμού και εκφοβισμού ή άλλης κακοποίησης που χρησιμοποιείται για να βλάψει, να τιμωρήσει ή να φοβίσει το θύμα». Παραδείγματα: Απομόνωση των θυμάτων από υπηρεσίες υποστήριξης και ιατρικές υπηρεσίες, παρακολούθηση, έλεγχος, στέρηση και περιορισμός της καθημερινής συμπεριφοράς, των δραστηριοτήτων του θύματος και έλεγχος της επικοινωνίας του με τρίτους.

2.3.4. Οικονομική βία

Είναι ο αδικαιολόγητος έλεγχος ή περιορισμός του θύματος μέσω του ελέγχου ή/και του εισοδήματος ή περιουσίας τα οποία το θύμα διαθέτει ή διαχειρίζεται ανεξάρτητα (οικονομική αποστέρηση). Ενίοτε περιλαμβάνει τον αδικαιολόγητο περιορισμό στη διάθεση ή τη διαχείριση κοινής περιουσίας των μελών της οικογένειας, αδικαιολόγητη αδυναμία εκπλήρωσης οικονομικών ή περιουσιακών υποχρεώσεων προς κάποιο μέλος της οικογένειας ή αδικαιολόγητη μετατόπιση οικονομικών ή περιουσιακών υποχρεώσεων σε άλλο μέλος της οικογένειας. Η κοινωνικο-οικονομική βία περιλαμβάνει τον περιορισμό της πρόσβασης σε χρήματα και βασικές ανάγκες, τη δόλια χρήση των χρημάτων άλλου για προσωπικό όφελος ή την κλοπή από το θύμα, και την παράνομη ανάληψη, κατάχρηση ή απόκρυψη κεφαλαίων, περιουσιακών στοιχείων ή περιουσιακών στοιχείων. Ενδεικτικά παραδείγματα οικονομικής βίας:

- Λήψη των χρημάτων του θύματος, έλεγχος του εισοδήματός του ή πρόσβαση στους λογαριασμούς του θύματος χωρίς συναίνεση
- Λήψη και έλεγχος όλων των αποφάσεων σχετικά με κοινά χρήματα και περιουσιακά στοιχεία
- Άρνηση παροχής χρημάτων ή απαίτηση αναλυτικού λογαριασμού για πιθανά έξοδα
- Απειλή για απόσυρση της οικονομικής στήριξης ως μέσο ελέγχου
- Αποτροπή του θύματος από το να εργαστεί ώστε να γίνει οικονομικά ευάλωτο ή να εξαρτηθεί από τον δράστη
- Χειρισμός και εξαναγκασμός του θύματος να υπογράψει οικονομικές συμβάσεις με τρίτους
- Καθιστώντας το θύμα υπεύθυνο για όλους τους κοινούς λογαριασμούς και χρέη ή καθιστώντας το θύμα υπεύθυνο για τα χρέη του δράστη
- Η μίμηση ή η παρουσίαση ως θύμα για πρόσβαση στους λογαριασμούς τους ή για λήψη πιστώσεων

2.4. Πιθανά πλαίσια της βίας κατά των γυναικών

Το Συμβούλιο της Ευρώπης (Council of Europe – CoE) έχει προσδιορίσει τα ακόλουθα πλαίσια ως σχετιζόμενα με την βία κατά των γυναικών, την σεξουαλική βία και βία λόγω φύλου:³

- Βία εντός της οικογένειας, συμπεριλαμβανομένης, σωματικής και ψυχικής επιθετικότητας, συναισθηματικής και ψυχολογικής κακοποίησης, βιασμού και σεξουαλικής κακοποίησης, αιμομιξίας, βιασμού μεταξύ συζύγων, τακτικών ή περιστασιακών συντρόφων και συμβιόντων, εγκλημάτων που διαπράχθηκαν στο όνομα της «τιμής», ακρωτηριασμού γυναικών γεννητικών οργάνων και σεξουαλικού ακρωτηριασμού και άλλες παραδοσιακές πρακτικές επιβλαβείς για τις γυναίκες, όπως οι αναγκαστικοί γάμοι.
- Βία εντός της κοινότητας, συμπεριλαμβανομένου του βιασμού, της σεξουαλικής κακοποίησης, της σεξουαλικής παρενόχλησης και του εκφοβισμού στην εργασία, σε υπηρεσίες ή αλλού, εμπορία γυναικών για σκοπούς σεξουαλικής εκμετάλλευσης, οικονομική εκμετάλλευση και σεξουαλικός τουρισμός.

³ https://www.coe.int/t/dg2/equality/domesticviolencecampaign/Source/Final_Activity_Report.pdf

- Βία που διαπράττεται ή συγχωρείται από το κράτος ή τους αξιωματούχους του: παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών σε καταστάσεις ένοπλης σύγκρουσης, ιδίως σύλληψη ομήρων, αναγκαστικός εκτοπισμός, συστηματικός βιασμός, σεξουαλική δουλεία, αναγκαστική εγκυμοσύνη και εμπορία για σκοπούς σεξουαλικής και οικονομικής εκμετάλλευσης.

2.5. Ενδεικτικά στοιχεία και δεδομένα για την έμφυλη βία⁴

- 1 στις 3 γυναίκες παγκοσμίως έχει υποστεί σωματική ή/και σεξουαλική βία στη διάρκεια της ζωής της.
- Σε παγκόσμιο επίπεδο, έως και το 38% των δολοφονιών γυναικών διαπράττονται από άνδρα σύντροφο.
- 200 εκατομμύρια γυναίκες και κορίτσια έχουν υποστεί ακρωτηριασμό/κοπή γυναικείων γεννητικών οργάνων (FGM/C).
- Κάθε χρόνο, 15 εκατομμύρια κορίτσια παντρεύονται πριν από την ηλικία των 18 ετών. Δηλαδή 28 κορίτσια κάθε λεπτό.
- Υπολογίζεται ότι έως και 10 εκατομμύρια παιδιά πέφτουν θύματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών.
- Η έμφυλη βία που σχετίζεται με το σχολείο σημαίνει ότι 1 στα 4 κορίτσια λέει ότι δεν αισθάνεται ποτέ άνετα όταν χρησιμοποιεί σχολικό αποχωρητήριο.
- Από 80 έως 100 εκατομμύρια κορίτσια «αγνοούνται» από τον παγκόσμιο πληθυσμό – θύματα βρεφοκτονίας, γυναικοκτονίας, υποσιτισμού και παραμέλησης λόγω φύλου.
- Έως και 1 στις 4 γυναίκες βιώνουν σωματική ή/και σεξουαλική βία κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης.
- Έως και 150 εκατομμύρια κορίτσια σε όλο τον κόσμο βιάζονται ή υποβάλλονται σε σεξουαλική βία κάθε χρόνο, συνήθως από κάποιον στον οικογενειακό τους κύκλο.
- Πάνω από 700 εκατομμύρια γυναίκες που ζουν σήμερα παντρεύτηκαν ως παιδιά (κάτω των 18 ετών).
- Υπάρχουν 5.000 λεγόμενες δολοφονίες τιμής που αναφέρονται κάθε χρόνο σε όλο τον κόσμο. Οι ειδικοί εκτιμούν ότι ο πραγματικός αριθμός των δολοφονιών «τιμής» είναι πολύ μεγαλύτερος.
- Το 30% των γυναικών παγκοσμίως έχουν αναφέρει ότι η πρώτη τους σεξουαλική εμπειρία ήταν αναγκαστική.
- Το 58 % των νέων μολύνσεων από τον ιό HIV σε νεαρά άτομα το 2015 σημειώθηκαν μεταξύ έφηβων κοριτσιών και νεαρών γυναικών. Η βία ή η απειλή βίας επηρεάζει την ικανότητα των κοριτσιών και των νεαρών γυναικών να προστατεύονται από τον ιό HIV.
- Η ενδοοικογενειακή βία είναι ένα παγκόσμιο πρόβλημα που επηρεάζει το 35% των γυναικών παγκοσμίως.
- Σε παγκόσμιο επίπεδο, περίπου 137 γυναίκες σκοτώνονται από τον σύντροφό τους ή ένα μέλος της οικογένειάς τους κάθε μέρα.
- Οι γυναίκες μεταξύ 15 και 44 ετών διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο βιασμού και ενδοοικογενειακής βίας από τον καρκίνο, τα αυτοκινητιστικά ατυχήματα, την ελονοσία ή τον τραυματισμό σε πόλεμο.

⁴ <https://reliefweb.int/report/world/16-shocking-facts-about-violence-against-women-and-girls>

3. Η έμφυλη βία στην Ευρωπαϊκή Νομοθεσία

Το ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο παρέχει μια σταθερή βάση για την απαγόρευση και την ποινικοποίηση της βίας λόγω φύλου, μέσω μιας σειράς εγγράφων που βρίσκονται στον πυρήνα της ευρωπαϊκής νομοθεσίας.

3.1. Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2016/C 202/01)⁵

Άρθρο 2

Η Ένωση βασίζεται στις αξίες του σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της ισότητας, του κράτους δικαίου, καθώς και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των προσώπων που ανήκουν σε μειονότητες. Οι αξίες αυτές είναι κοινές στα κράτη μέλη εντός κοινωνίας που χαρακτηρίζεται από τον πλουραλισμό, την απαγόρευση των διακρίσεων, την ανοχή, τη δικαιοσύνη, την αλληλεγγύη και την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών.

3.2. Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2012/C 326/02)⁶

Άρθρο 21 – Απαγόρευση διακρίσεων

1. Απαγορεύεται κάθε διάκριση ιδίως λόγω φύλου, φυλής, χρώματος, εθνοτικής καταγωγής ή κοινωνικής προέλευσης, γενετικών χαρακτηριστικών, γλώσσας, θρησκείας ή πεποιθήσεων, πολιτικών φρονημάτων ή κάθε άλλης γνώμης, ιδιότητας μέλους εθνικής μειονότητας, περιουσίας, γέννησης, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού.

Άρθρο 23 – Ισότητα γυναικών και ανδρών

Η ισότητα γυναικών και ανδρών πρέπει να εξασφαλίζεται σε όλους τους τομείς, μεταξύ άλλων στην απασχόληση, την εργασία και τις αποδοχές. Η αρχή της ισότητας δεν αποκλείει τη διατήρηση ή τη θέσπιση μέτρων που προβλέπουν ειδικά πλεονεκτήματα υπέρ του υποεκπροσωπούμενου φύλου.

3.3. Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (1950)⁷

Άρθρο 1 – Υποχρέωση σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου

Τα Υψηλά Συμβαλλόμενα Μέρη διασφαλίζουν σε όλα τα πρόσωπα που υπάγονται στη δικαιοδοσία τους τα δικαιώματα και τις ελευθερίες που καθορίζονται στο Πρώτο μέρος της παρούσας Σύμβασης.

Άρθρο 14 – Απαγόρευση των διακρίσεων

Η απόλαυση των δικαιωμάτων και ελευθεριών, που αναγνωρίζονται στην παρούσα Σύμβαση, πρέπει να εξασφαλιστεί χωρίς καμία διάκριση που να βασίζεται ιδίως στο φύλο, τη φυλή, το χρώμα, τη γλώσσα, τη θρησκεία, τις πολιτικές ή άλλες πεποιθήσεις, την εθνική ή κοινωνική προέλευση, τη συμμετοχή σε εθνική μειονότητα, την περιουσία, τη γέννηση ή κάθε άλλη κατάσταση.

Δωδέκατο Πρωτόκολλο της Σύμβασης: Άρθρο 1 – Γενική απαγόρευση των διακρίσεων

1. Η απόλαυση κάθε δικαιώματος που προβλέπεται στον νόμο πρέπει να διασφαλίζεται χωρίς καμία διάκριση, που βασίζεται ιδίως στο φύλο, τη φυλή, το χρώμα, τη γλώσσα, τη θρησκεία, την πολιτική ή άλλη γνώμη, την εθνική ή κοινωνική καταγωγή, την ιδιότητα μέλους εθνικής μειονότητας, την περιουσία, τη γέννηση ή κάθε άλλη κατάσταση.
2. Κανείς δεν θα υφίσταται διακρίσεις από οποιαδήποτε δημόσια αρχή ιδίως βάσει των λόγων που αναφέρονται στην παράγραφο 1.

⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=OJ:C:2016:202:FULL>

⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:C2012/326/02>

⁷ https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/convention_ell

3.4. Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας (Κωνσταντινούπολη, 11.5.2011)⁸

Άρθρο 3 – Ορισμοί

- a. Ο όρος «**βία κατά των γυναικών**» νοείται ως παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και μία μορφή διάκρισης κατά των γυναικών και σημαίνει όλες τις πράξεις μίας βίας βασιζόμενης στο φύλο οι οποίες έχουν ως αποτέλεσμα ή ενδέχεται να έχουν ως αποτέλεσμα, φυσική, σεξουαλική, ψυχολογική ή οικονομική βλάβη ή πόνο για τις γυναίκες, 4 συμπεριλαμβανομένων των απειλών τέλεσης τοιούτων πράξεων, τον εξαναγκασμό ή την αυθαίρετη αποστέρηση της ελευθερίας, είτε αυτή συμβαίνει στο δημόσιο ή τον ιδιωτικό βίο.
- b. Ο όρος «**ενδοοικογενειακή βία**» σημαίνει όλες τις πράξεις φυσικής, σεξουαλικής, ψυχολογικής ή οικονομικής βίας οι οποίες συμβαίνουν εντός της οικογένειας ή οικογενειακής μονάδας ή μεταξύ πρώην ή νυν συζύγων ή συντρόφων, ανεξάρτητα ή όχι του κατά πόσο ο δράστης μοιράζεται ή έχει μοιρασθεί την ίδια κατοικία με το θύμα.
- c. Ο όρος «**φύλο**» υποδηλοί τους κοινωνικά δομημένους ρόλους, συμπεριφορές, δραστηριότητες και ιδιότητες (χαρακτηριστικά γνωρίσματα) τις οποίες μια δεδομένη κοινωνία θεωρεί προσήκουσες και ενδεδειγμένες για τις γυναίκες και τους άνδρες.
- d. Ο όρος «**βία κατά των γυναικών**» που βασίζεται στο φύλο σημαίνει τη βία η οποία έχει ως αντικείμενο τη γυναίκα για μόνο το λόγο ότι είναι γυναίκα ή η οποία επηρεάζει τη γυναίκα κατά τρόπο δυσανάλογο.
- e. Ο όρος «**θύμα**» σημαίνει οποιοδήποτε φυσικό πρόσωπο το οποίο αποτελεί αντικείμενο συμπεριφοράς η οποία προσδιορίζεται στα εδάφια α και β.
- f. Ο όρος «γυναίκες» συμπεριλαμβάνει κορίτσια ηλικίας κάτω των 18 ετών.

Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να σημειωθεί ότι η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης ορίζει την υποχρέωση να διασφαλιστεί ότι ο πολιτισμός, τα έθιμα, η θρησκεία, η παράδοση ή η λεγόμενη «τιμή» δεν θεωρούνται δικαιολογητικά για οποιαδήποτε από τις πράξεις βίας που καλύπτονται από το πεδίο εφαρμογής της. Ένας τρόπος καταπολέμησης των κοινωνικών κατασκευών του φύλου. Επιπλέον, όσον αφορά την ενδοοικογενειακή βία, απαιτεί να διασφαλίζεται ότι οι συνθήκες υπό τις οποίες διαπράχθηκε το αδίκημα σε βάρος πρώην ή νυν συζύγου ή συντρόφου, από μέλος της οικογένειας, άτομο που συζεί με το θύμα ή άτομο που έχει καταχραστεί την εξουσία του, μπορεί να συνεπάγεται αυστηρότερη ποινή είτε ως επιβαρυντική κατάσταση είτε ως συστατικό στοιχείο του αδικήματος. Η Σύμβαση ζητά από τα κράτη να διασφαλίζουν την ασφάλεια και την υποστήριξη των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας που διαπράττονται από μέλη της οικογένειας, συζύγου ή στενούς συντρόφους, ανεξάρτητα από την οικογενειακή ή μη οικογενειακή τους κατάσταση.

Επιπλέον σημαντικά στοιχεία από την Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης:

- Κάνει ρητή αναφορά στην υποχρέωση των κρατών για Πρόληψη, Προστασία, Δίωξη και συντονισμένες Πολιτικές κατά της βίας λόγω φύλου.
- Προσδιορίζει την έννοια της «προσέγγισης με επίκεντρο το θύμα» ως τον εννοιολογικό ακρογωνιαίο λίθο κατά την αντιμετώπιση περιπτώσεων SGBV.
- Εφαρμόζει μια ευρεία κατανόηση της αρχής της μη διάκρισης, που περιλαμβάνει γυναίκες με αναπηρίες, γυναίκες από εθνικές μειονότητες, LBTI (Λεσβίες, Αμφιφυλόφιλες, Τρανσέξουαλ, Διαφυλικές), γυναίκες από αγροτικές περιοχές, γυναίκες μετανάστριες, αιτούντες άσυλο και πρόσφυγες γυναίκες, γυναίκες χωρίς άδεια παραμονής, κοριτσάκια, ηλικιωμένες γυναίκες, άστεγες γυναίκες, γυναίκες στην πορνεία και γυναίκες που κάνουν χρήση ψυχοδραστικών ουσιών.

3.5. Οδηγία 2012/29/EU του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 25ης Οκτωβρίου 2012⁹

Προόμιο

⁸ https://isotita.gr/wp-content/uploads/2017/04/Convention_violence-against-women_2011_el_edited.pdf

⁹

(17) Η βία που στρέφεται κατά προσώπου λόγω φύλου, ταυτότητας ή έκφρασης του φύλου του εν λόγω προσώπου ή θίγει δυσανάλογα πρόσωπα συγκεκριμένου φύλου νοείται ως βία λόγω φύλου. Ενδέχεται να προκαλέσει σωματική, σεξουαλική, ψυχική, συναισθηματική ή ψυχολογική βλάβη ή οικονομική ζημία του θύματος. Η βία λόγω φύλου νοείται ως μορφή διάκρισης και ως παραβίαση των θεμελιωδών ελευθεριών του θύματος και περιλαμβάνει τη βία στο πλαίσιο στενών σχέσεων, τη σεξουαλική βία (συμπεριλαμβανομένων του βιασμού, της σεξουαλικής επίθεσης και της σεξουαλικής παρενόχλησης), την εμπορία ανθρώπων, τη δουλεία και διάφορες μορφές επιβλαβών πρακτικών όπως οι αναγκαστικοί γάμοι, ο ακρωτηριασμός των γεννητικών οργάνων των γυναικών και τα λεγόμενα «εγκλήματα τιμής». Οι γυναίκες που υπήρξαν θύματα βίας λόγω φύλου και τα παιδιά τους συχνά απαιτούν ειδική υποστήριξη και προστασία λόγω του υψηλού κινδύνου δευτερογενούς και επαναλαμβανόμενης θυματοποίησης, εκφοβισμού και αντεκδίκησης που συνδέονται με τέτοιου είδους βία.

(18) Στις περιπτώσεις που η βία διαπράττεται στο πλαίσιο στενής σχέσης, δράστης είναι πρόσωπο το οποίο είναι ή υπήρξε σύζυγος ή σύντροφος του θύματος ή είναι άλλο μέλος της οικογενείας του, ασχέτως αν ο δράστης μοιράζεται ή έχει μοιραστεί την ίδια στέγη με το θύμα. Η βία αυτή μπορεί να καλύπτει σωματική, σεξουαλική, ψυχολογική ή οικονομική βία και να προξενεί σωματική, ψυχική ή συναισθηματική βλάβη ή οικονομική ζημία. Η βία στο πλαίσιο στενών σχέσεων αποτελεί σοβαρό και συχνά συγκαλυμμένο κοινωνικό πρόβλημα που μπορεί να προκαλεί συστηματικό ψυχολογικό και σωματικό τραυματισμό με σοβαρές συνέπειες, διότι ο δράστης είναι πρόσωπο το οποίο ευλόγως έχει την εμπιστοσύνη του θύματος. Τα θύματα βίας στο πλαίσιο στενών σχέσεων ενδέχεται επομένως να χρειάζονται ειδικά μέτρα προστασίας. Οι γυναίκες θίγονται δυσανάλογα από αυτήν τη μορφή βίας και η κατάσταση μπορεί να είναι χειρότερη αν η γυναίκα είναι εξαρτημένη από τον δράστη οικονομικά, κοινωνικά ή όσον αφορά το δικαίωμα διαμονής της.

Επιπλέον σημαντικά στοιχεία της Οδηγίας 2021/29/EU:

- Θυματοκεντρική προσέγγιση: Ένα άτομο πρέπει να θεωρείται θύμα ανεξάρτητα από το εάν ένας δράστης έχει εντοπιστεί, συλληφθεί, διωχθεί ή καταδικαστεί και ανεξάρτητα από την οικογενειακή σχέση μεταξύ τους.
- Ο κίνδυνος δευτερογενούς και επαναλαμβανόμενης θυματοποίησης, εκφοβισμού και αντιποίνων από τον δράστη ή ως αποτέλεσμα της συμμετοχής σε ποινικές διαδικασίες θα πρέπει να περιοριστεί με τη διεξαγωγή των διαδικασιών με συντονισμένο τρόπο, επιτρέποντας στα θύματα να εδραιώσουν εμπιστοσύνη στις Αρχές.
- Μόνο μέσω ατομικών αξιολογήσεων, που πραγματοποιούνται το συντομότερο δυνατό, μπορεί να εντοπιστεί αποτελεσματικά ένας τέτοιος κίνδυνος. Τέτοιες αξιολογήσεις θα πρέπει να διενεργούνται για όλα τα θύματα προκειμένου να διαπιστωθεί εάν κινδυνεύουν από δευτερογενή και επαναλαμβανόμενη θυματοποίηση, εκφοβισμό και αντίποινα και ποια ειδικά μέτρα προστασίας απαιτούν.
- Οι ατομικές αξιολογήσεις θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τα προσωπικά χαρακτηριστικά του θύματος, όπως η ηλικία, το φύλο και η ταυτότητα ή έκφραση φύλου, η εθνικότητα, η φυλή, η θρησκεία, ο σεξουαλικός προσανατολισμός, η υγεία, η αναπηρία, η κατάσταση διαμονής, οι δυσκολίες επικοινωνίας, η σχέση ή η εξάρτηση από ο δράστη και προηγούμενη εμπειρία εγκλήματος.
- Θύματα εμπορίας ανθρώπων, τρομοκρατίας, οργανωμένου εγκλήματος, βίας σε προσωπικές σχέσεις, σεξουαλικής βίας ή εκμετάλλευσης, βίας με βάση το φύλο, εγκλημάτων μίσους και θύματα με αναπηρίες και παιδιά θύματα τείνουν να βιώνουν υψηλό ποσοστό δευτερογενούς και επαναλαμβανόμενης θυματοποίησης, εκφοβισμού και των αντιποίνων. Θα πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή κατά την αξιολόγηση του κατά πόσον τέτοια θύματα κινδυνεύουν από τέτοια θυματοποίηση, εκφοβισμό και αντίποινα και θα πρέπει να υπάρχει ισχυρή υπόθεση ότι αυτά τα θύματα θα επωφεληθούν από ειδικά μέτρα προστασίας.
- Σκοπός της παρούσας Οδηγίας είναι να διασφαλίσει ότι τα θύματα εγκληματικών πράξεων λαμβάνουν τις κατάλληλες πληροφορίες, υποστήριξη και προστασία και μπορούν να συμμετέχουν σε ποινικές διαδικασίες.
- Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι τα θύματα αναγνωρίζονται και αντιμετωπίζονται με σεβασμό, ευαισθησία, προσαρμοσμένο, επαγγελματικό και αμερόληπτο τρόπο, σε όλες τις επαφές με υπηρεσίες υποστήριξης θυμάτων ή αποκαταστατικής δικαιοσύνης ή με αρμόδια αρχή που λειτουργεί στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας. Τα δικαιώματα που ορίζονται στην παρούσα Οδηγία ισχύουν για τα θύματα κατά τρόπο που δεν εισάγει διακρίσεις, μεταξύ άλλων όσον αφορά το καθεστώς διαμονής τους.

4. Ελληνική νομοθεσία για την εμπορία ανθρώπων

4.1. Ποινικός Κώδικας (Ν4619/2019)

Το Άρθρο 323Α του νέου Ποινικού Κώδικα διαμορφώθηκε σύμφωνα με τα πρότυπα της Οδηγίας 2011/36/ΕΕ και περιλαμβάνει πλέον όλες τις μορφές εκμετάλλευσης που προβλέπονται στην εν λόγω Οδηγία. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με το Άρθρο 323Α:¹⁰

1. Όποιος με τη χρήση βίας, απειλής βίας ή άλλων εξαναγκαστικών μέσων ή με επιβολή ή κατάχρηση εξουσίας, στρατολογεί, απάγει, μεταφέρει, κατακρατεί παράνομα, υποθάλλει, παραδίδει ή παραλαμβάνει άλλον με σκοπό την εκμετάλλευσή του, τιμωρείται με κάθειρξη και χρηματική ποινή.
2. Με την ίδια ποινή τιμωρείται ο υπαίτιος και αν, για να επιτύχει τον ίδιο σκοπό, τελεί τις πράξεις της προηγούμενης παραγράφου αποσπώντας τη συναίνεση άλλου με τη χρήση απατηλών μέσων ή παρασύροντάς τον εκμεταλλευόμενος την ευάλωτη θέση στην οποία βρίσκεται.
3. Με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα (10) ετών και χρηματική ποινή τιμωρείται η πράξη των προηγούμενων παραγράφων όταν: α) τελείται κατ' επάγγελμα, β) τελείται από υπάλληλο ο οποίος κατά την άσκηση της υπηρεσίας του ή επωφελούμενος από την ιδιότητά του αυτή διαπράττει ή συμμετέχει με οποιονδήποτε τρόπο στην πράξη, γ) συνδέεται με την παράνομη είσοδο, παραμονή ή έξοδο του παθόντος από τη χώρα ή δ) είχε ως αποτέλεσμα τη βαριά σωματική βλάβη του παθόντος. Επιβάλλεται ισόβια κάθειρξη, αν η πράξη είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο.
4. Με τις ποινές της προηγούμενης παραγράφου τιμωρείται η πράξη των παρ. 1 και 2 όταν στρέφεται κατά ανηλίκου, ακόμα κι όταν τελείται χωρίς τη χρήση των μέσων που αναφέρονται σε αυτές. Με τις ίδιες ποινές τιμωρείται και όποιος, με τα μέσα των παρ. 1 και 2 στρατολογεί ανήλικο με σκοπό τη χρησιμοποίησή του σε ένοπλες επιχειρήσεις.
5. Η έννοια της εκμετάλλευσης στις προηγούμενες παραγράφους περιλαμβάνει τον πορισμό παράνομου περιουσιακού οφέλους από: α) την υπαγωγή του σε καθεστώς δουλείας ή σε παρεμφερείς προς τη δουλεία πρακτικές, β) την υπαγωγή του σε καθεστώς ειλωτείας, γ) την εργασία ή την επαιτεία του θύματος (εργασιακή εκμετάλλευση), δ) την τέλεση εγκληματικών πράξεων από αυτό, ε) την αφαίρεση κυττάρων, ιστών ή οργάνων του σώματός του, στ) την τέλεση από αυτό γενετήσιων πράξεων, πραγματικών ή προσποιητών, ή την παροχή εργασίας ή υπηρεσιών που έχουν ως αποκλειστικό σκοπό τη γενετήσια διέγερση (γενετήσια εκμετάλλευση) ή ζ) τον εξαναγκασμό του σε τέλεση γάμου.
6. Με φυλάκιση τουλάχιστον τριών (3) ετών και χρηματική ποινή τιμωρείται όποιος εν γνώσει, χωρίς να χρησιμοποιεί τα μέσα των παρ. 1 και 2, προσλαμβάνει στην εργασία του πρόσωπο που είναι θύμα εμπορίας, δέχεται τις υπηρεσίες του προσώπου αυτού, τελεί μαζί του γενετήσια πράξη ή δέχεται τα έσοδα από την εκμετάλλευσή του.
7. Τιμωρείται με φυλάκιση και χρηματική ποινή όποιος, χωρίς να χρησιμοποιεί τα μέσα των παρ. 1 και 2, εξωθεί σε επαιτεία ανηλίκους, με σκοπό την εκμετάλλευση των εσόδων τους.

4.2. Αρχές της διεθνούς δικαιοδοσίας και της αποχής από ποινική δίωξη

4.2.1. Αρχή της διεθνούς δικαιοδοσίας

Ο Ποινικός Κώδικας στο Άρθρο 8 – Εγκλήματα στην αλλοδαπή που τιμωρούνται πάντοτε κατά τους ελληνικούς νόμους, αναφέρει τα εξής: Οι ελληνικοί ποινικοί νόμοι εφαρμόζονται σε ημεδαπούς και αλλοδαπούς, ανεξάρτητα από τους νόμους του τόπου τέλεσης, για τις εξής πράξεις που τελέστηκαν στην αλλοδαπή: α) εσχάτη προδοσία ή προσβολές της διεθνούς υπόστασης της Χώρας σε βάρος του ελληνικού κράτους, β) εγκλήματα που αφορούν τη στρατιωτική υπηρεσία και την υποχρέωση στράτευσης στην Ελλάδα, γ) αξιόποινη πράξη που τέλεσαν ως υπάλληλοι του ελληνικού κράτους, ή οργάνου ή οργανισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης που έχει την έδρα του στην Ελλάδα, δ) πράξη που στρέφεται εναντίον υπαλλήλου του ελληνικού κράτους ή Έλληνα υπαλλήλου οργάνου ή οργανισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή απευθύνεται προς αυτούς, εφόσον τελείται κατά την άσκηση της υπηρεσίας τους ή σε σχέση με την άσκηση των καθηκόντων τους, ε) ψευδή κατάθεση σε διαδικασία που εκκρεμεί στις ελληνικές αρχές, στ) τρομοκρατικές πράξεις, ζ) πειρατεία, η) εγκλήματα σχετικά με το νόμισμα και τα μέσα πληρωμής πλην των μετρητών, θ) παράνομη εμπορία ναρκωτικών, ι) εμπορία ανθρώπων, ια) κάθε άλλο έγκλημα, για το οποίο ειδικές διατάξεις ή διεθνείς συμβάσεις υπογραμμένες και επικυρωμένες από το ελληνικό κράτος προβλέπουν την εφαρμογή των ελληνικών ποινικών νόμων.

¹⁰ <https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/529099/nomos-4619-2019>

4.2.2. Αρχή της αποχής από ποινική δίωξη

Σύμφωνα με το Άρθρο 323Α παρ.8 του Ποινικού Κώδικα: « Για όποιον καταγγέλλει αξιόποινες πράξεις που τελέστηκαν σε βάρος του από υπαιτίους των πράξεων των προηγούμενων παραγράφων, ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών μπορεί, εφόσον η καταγγελία πιθανολογείται βάσιμη, ύστερα από έγκριση του εισαγγελέα εφετών, να απόσχει προσωρινά από την ποινική δίωξη για παραβάσεις του νόμου περί αλλοδαπών και περί εκδιδομένων με αμοιβή προσώπων, καθώς και για παραβάσεις λόγω συμμετοχής τους σε εγκληματικές δραστηριότητες, εφόσον η συμμετοχή αυτή ήταν άμεση συνέπεια του γεγονότος ότι ήταν παθόντες των αδικημάτων των προηγούμενων παραγράφων, ώσπου να εκδοθεί αμετάκλητη απόφαση για τις πράξεις που καταγγέλθηκαν. Αν η καταγγελία αποδειχθεί βάσιμη, η αποχή από την ποινική δίωξη γίνεται οριστική».

Παράδειγμα εφαρμογής της διάταξης: Μια νεαρή γυναίκα από τη Νιγηρία, συλλαμβάνεται στην Αθήνα για λαθρεμπόριο τσιγάρων στην πλατεία Ομονοίας. Κατά τη διάρκεια της κράτησής της, αναφέρει στην αστυνομία ότι βρισκόταν σε κατάσταση εμπορίας ανθρώπων, καθώς μια ομάδα συμπατριωτών της την εξανάγκαζε στην πορνεία, πλην όμως λόγω ενός προβλήματος υγείας, αναγκάστηκε να κάνει λαθρεμπόριο τσιγάρων για να μην είναι ανενεργή τις περιόδους που δεν ήταν δυνατή η σεξουαλική εκμετάλλευσή.

4.3. Πράξη επίσημης αναγνώρισης και χαρακτηρισμού ως «θύμα εμπορίας ανθρώπων» (Ν. 4251/2014)

Προβλέπει την έκδοση πράξης που αναγνωρίζει ένα θύμα των αδικημάτων εμπορίας ανθρώπων ως «θύμα εμπορίας ανθρώπων». Θύμα εμπορίας ανθρώπων μπορεί να είναι φυσικό πρόσωπο για το οποίο συντρέχουν βάσιμοι λόγοι προκειμένου να θεωρηθεί θύμα οποιουδήποτε από τα αδικήματα που προβλέπονται στα άρθρα 323Α, 339 παρ. 1 και 3 (Γενετήσιες πράξεις με ανηλίκους ή ενώπιόν τους), 342 παρ. 1 και 2 (Κατάχρηση ανηλίκων), 348 παρ. 2 (σεξουαλικός τουρισμός), 348Α (παιδική πορνογραφία), 348Β (Προσέλευση παιδιών για γενετήσιους λόγους), 349 (μαστροπεία) και 351Α του Ποινικού Κώδικα (Γενετήσια πράξη με ανήλικο έναντι αμοιβής). Ο χαρακτηρισμός «Θύμα εμπορίας ανθρώπων» αποδίδεται με Πράξη του αρμόδιου Εισαγγελέα Πρωτοδικών. Εκδίδεται είτε αμέσως μετά είτε πριν από την έναρξη της δίωξης για τα σχετικά αδικήματα. Εκδίδεται ανεξάρτητα αν το θύμα συνεργάζεται με τις διωκτικές Αρχές.

Μετά την επίσημη αναγνώριση ατόμου ως θύματος εμπορίας ανθρώπων, το άρθρο 49 του ν. 4251/2014 προβλέπει περίοδο περίσκεψης. Πιο συγκεκριμένα:

- Σε πολίτες τρίτων χωρών που έχουν χαρακτηριστεί θύματα εμπορίας ανθρώπων ή παράνομης διακίνησης μεταναστών κατά τις διατάξεις των περιπτώσεων ια' και ιβ' του άρθρου 1 του παρόντος Κώδικα, εφόσον δεν υπάγονται στη διάταξη του άρθρου 1 παρ. 2 του π.δ. 233/ 2003, παρέχεται με πράξη της αρμόδιας Εισαγγελικής Αρχής προθεσμία περίσκεψης τριών μηνών, ώστε να διαφύγουν από την επιρροή των δραστών των σε βάρος τους εγκλημάτων και να αποκατασταθούν ψυχικά για να μπορέσουν να λάβουν συνειδητά ανεπηρέαστη απόφαση σχετικά με τη συνεργασία τους με τις διωκτικές Αρχές.
- Ειδικά για τους ανηλίκους - θύματα εμπορίας ανθρώπων ή παράνομης διακίνησης μεταναστών, η ίδια προθεσμία μπορεί να παρατείνεται για δύο ακόμη μήνες με απόφαση της αρμόδιας Εισαγγελικής Αρχής και με κριτήριο την εξυπηρέτηση του συμφέροντος του ανηλίκου.
- Κατά το χρονικό διάστημα της προθεσμίας περίσκεψης τα πρόσωπα των προηγούμενων παραγράφων δεν απομακρύνονται από τη χώρα. Απόφαση επιστροφής, που έχει εκδοθεί, αλλά δεν έχει ακόμη εκτελεστεί, αναστέλλεται.
- Με απόφαση της αρμόδιας Εισαγγελικής Αρχής, η προθεσμία περίσκεψης μπορεί να περατώνεται πριν από τη λήξη της, σε περίπτωση κατά την οποία: α. διαπιστώνεται από την οικεία Εισαγγελική Αρχή ότι το ανωτέρω πρόσωπο επανασυνέδεσε ενεργώς, εκουσίως και με δική του πρωτοβουλία τις σχέσεις του με τους δράστες των εγκλημάτων του άρθρου 1 περιπτώσεις ια' και ιβ' του παρόντος Κώδικα ή ότι δε συντρέχουν τελικά στο πρόσωπο του τα στοιχεία που λήφθηκαν υπόψη για το χαρακτηρισμό του ως θύματος εμπορίας ανθρώπων ή παράνομης διακίνησης μεταναστών, τα οποία απαιτούνται, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις περιπτώσεις ια' και ιβ' του άρθρου 1 του παρόντος Κώδικα ή β. συντρέχουν λόγοι δημόσιας τάξης και ασφάλειας.

4.4. Δικαιώματα του θύματος ανεξάρτητα από την πράξη αναγνώρισης (Π.Δ.233/2003).

Σύμφωνα με το Προεδρικό Διάταγμα 233/2003 τα θύματα εμπορίας ανθρώπων δεν υποχρεούνται να συμμετέχουν σε ποινικές διαδικασίες ή να συνεργάζονται με τις διωκτικές Αρχές. Εντούτοις ακόμα και σε αυτές τις περιπτώσεις το εν λόγω Π.Δ. ορίζει την υποχρέωση για:

- Ασφάλεια των θυμάτων καθώς και των χώρων στους οποίους διαμένουν
- Συνδρομή της Ελληνικής Αστυνομίας για τη μεταφορά του θύματος
- Δικαίωμα στην εκπαίδευση υπό προϋποθέσεις για τα ανήλικα θύματα και τα θύματα κάτω των 23 ετών
- Στα ανασφάλιστα θύματα παρέχεται άμεση και δωρεάν ιατρική, φαρμακευτική και νοσοκομειακή περίθαλψη από τις υπηρεσίες του Εθνικού Συστήματος Υγείας μετά από βεβαίωση των αρμόδιων αστυνομικών αρχών
- Παροχή νομικής υποστήριξης και υπηρεσιών διερμηνείας όταν τα θύματα δεν κατανοούν την ελληνική γλώσσα

5. Η εμπορία ανθρώπων μέσα από την οπτική του φύλου

5.1. Γενικές πληροφορίες

- Η εμπορία ανθρώπων αφορά **γυναίκες, άνδρες και παιδιά**. Ωστόσο, η εμπορία ανθρώπων είναι ένα έμφυλο φαινόμενο, καθώς η συντριπτική πλειονότητα των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων είναι **γυναίκες και κορίτσια**, τόσο στην Ευρώπη όσο και παγκοσμίως - και επηρεάζει τις γυναίκες και τους άνδρες με διαφορετικό τρόπο.
- Ενδεικτικά, οι γυναίκες και τα κορίτσια αντιπροσωπεύουν το 80% των καταγεγραμμένων θυμάτων εμπορίας ανθρώπων στην Ευρωπαϊκή Ένωση σύμφωνα με την έκθεση της Eurostat για το 2015 και το 71% σε παγκόσμιο επίπεδο σύμφωνα με την Παγκόσμια Έκθεση του Γραφείου Ηνωμένων Εθνών (UNODC) για την εμπορία ανθρώπων του 2016.
- Γυναίκες και κορίτσια **διακινούνται διασυννοριακά αλλά και εντός των χωρών** για διαφορετικούς σκοπούς: σεξουαλική εκμετάλλευση, αλλά και καταναγκαστική εργασία, οικιακή δουλειά, αναγκαστικός γάμος, εξαναγκαστική επαιτεία ή εξαναγκαστική εγκληματικότητα.
- Οι διακινητές στοχεύουν κυρίως στις γυναίκες, επειδή αυτές **πλήττονται δυσανάλογα από τη φτώχεια και τις διακρίσεις**, παράγοντες που εμποδίζουν την πρόσβασή τους στην απασχόληση, στην εκπαίδευση καθώς και άλλους πόρους. Για το λόγο αυτό, η εμπορία ανθρώπων πρέπει να εξετάζεται, να αξιολογείται και να προγραμματίζεται στο **ευρύτερο πλαίσιο των ανισοτήτων μεταξύ των φύλων**.
- Σε ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες, **οι άνδρες και τα αγόρια αποτελούν την πλειονότητα** των αναγνωρισμένων θυμάτων εμπορίας ανθρώπων, **κυρίως με σκοπό την εργασιακή εκμετάλλευση**, αλλά και με σκοπό την εξαναγκαστική εγκληματικότητα, την εξαναγκαστική επαιτεία, **τη σεξουαλική εκμετάλλευση ή την αφαίρεση οργάνων**.

5.2. Δεδομένα και Στατιστικά

- Οι γυναίκες και τα κορίτσια αποτελούν το **71%** του συνόλου των θυμάτων εμπορίας που εντοπίζονται παγκοσμίως.
- Τα νεαρά κορίτσια αντιπροσωπεύουν σχεδόν τα **¼ των αναγνωρισμένων θυμάτων εμπορίας παιδιών**.
- Ενώ οι γυναίκες εξακολουθούν να αντιπροσωπεύουν την πλειονότητα των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων, το ποσοστό των **ανδρών θυμάτων που εντοπίστηκαν αυξήθηκε** από 16% το 2004 σε 29% το 2014.
- Σύμφωνα με εκτιμήσεις του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας του 2012, σχεδόν 21 εκατομμύρια άτομα παγκοσμίως, συμπεριλαμβανομένων 11,4 εκατομμυρίων γυναικών και κοριτσιών, είναι παγιδευμένα σε αυτό που ορισμένοι αποκαλούν "σύγχρονη δουλειά".
- Η έκθεση της UNODC για το 2014 εντόπισε **θύματα με 152 διαφορετικές υπηκοότητες και που ζουν σε 124 χώρες** σε όλο τον κόσμο, αποκαλύπτοντας έτσι τον πραγματικά παγκόσμιο χαρακτήρα της εμπορίας των ανθρώπων. Ταυτόχρονα, πρόκειται και για ένα τοπικό πρόβλημα, καθώς πολλά θύματα διακινούνται στο εσωτερικό της χώρας τους ή σε γειτονική χώρα.
- Σε παγκόσμιο επίπεδο, το 70% των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων είναι **γυναίκες και κορίτσια (49% και 21% αντίστοιχα)**.
- Αν και η πλειοψηφία των γυναικών θυμάτων είναι ενήλικες, υπάρχει μια ανησυχητική τάση εμπορίας κοριτσιών, η οποία αυξήθηκε από 10% το 2004 σε 21% το 2011.
- Σύμφωνα με τη Eurostat, το ποσοστό των «**καταγεγραμμένων ή εικαζόμενων**» θυμάτων **γυναικών στην Ε.Ε.** είναι ακόμη υψηλότερο: περίπου 80% για την περίοδο 2010-2012 (67% γυναίκες και 13%
- Η εμπορία ανθρώπων με **σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση είναι η επικρατέστερη μορφή** εμπορίας ανθρώπων που εντοπίζεται σήμερα παγκοσμίως, αντιπροσωπεύοντας το 54% όλων των μορφών εμπορίας ανθρώπων.
- **Οι γυναίκες αντιπροσωπεύουν το 96%** των θυμάτων που διακινούνται με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση.
- Οι διακινητές που εκμεταλλεύονται γυναίκες για **άλλους σκοπούς**, όπως η καταναγκαστική εργασία, η επαιτεία και η οικιακή δουλειά, **ασκούν συνήθως σεξουαλική βία** στα θύματα ως μέσο εξαναγκασμού και ελέγχου.
- Το ποσοστό των θυμάτων που διακινούνται για **καταναγκαστική εργασία έχει αυξηθεί** τα τελευταία χρόνια. Περίπου τέσσερα στα δέκα θύματα που εντοπίστηκαν μεταξύ 2012-2014 διακινήθηκαν για καταναγκαστική εργασία και από αυτά τα θύματα, **το 63% ήταν άνδρες**.
- Τα αρσενικά θύματα αντιπροσωπεύουν το **82% της εμπορίας για αφαίρεση οργάνων**.

5.3. Διαδρομές Διακίνησης

- Η εμπορία ανθρώπων στην Ευρωπαϊκή Ένωση λαμβάνει χώρα σε μεγάλο βαθμό εντός των συνόρων της. Σύμφωνα με τη Eurostat, το 65% των θυμάτων είναι πολίτες της Ε.Ε.
- Η Ρουμανία και η Βουλγαρία είναι οι **δύο κυριότερες χώρες προέλευσης των θυμάτων**, τόσο από άποψη **απόλυτου αριθμού όσο και από άποψη ποσοστού επικράτησης** (ως ποσοστό του πληθυσμού κάθε χώρας).
- Η Δυτική Ευρώπη αποτελεί επίσης προορισμό για την εμπορία ανθρώπων από την Ασία, την Αφρική και τη Νότια Αμερική. Η εμπορία ανθρώπων από τη Νιγηρία, κυρίως γυναικών και νεαρών κοριτσιών για σεξουαλική εκμετάλλευση, είναι μία από τις πιο επίμονες ροές προς την Ευρώπη. Οι πρώην σοβιετικές χώρες, όπως η Ρωσία, η Ουκρανία και η Μολδαβία, εξακολουθούν να συγκαταλέγονται μεταξύ των κύριων χωρών προέλευσης, αν και η ροή αυτή φαίνεται να έχει μειωθεί τα τελευταία δέκα χρόνια.

5.4. Μορφές εκμετάλλευσης

- Την περίοδο 2010-2012, το 53% των θυμάτων παγκοσμίως διακινήθηκαν για σεξουαλική εκμετάλλευση (**97% των οποίων ήταν γυναίκες**) και το 40% για καταναγκαστική εργασία (65% των οποίων ήταν άνδρες).
- Η Ε.Ε. κατέγραψε ακόμη υψηλότερα ποσοστά για τη **σεξουαλική εκμετάλλευση, αντιπροσωπεύοντας το 69% των θυμάτων** (το 95% των οποίων ήταν γυναίκες και κορίτσια).

5.5. Στρατολόγηση

- Οι διακινητές χρησιμοποιούν διάφορα μέσα που περιλαμβάνουν **εξαναγκασμό, βία ή εξαπάτηση**. Η εμπιστοσύνη αποτελεί σημαντικό στοιχείο των στρατηγικών των διακινητών. Σύμφωνα με αναφορές, στις περισσότερες περιπτώσεις στη διαδικασία στρατολόγησης συμμετέχουν **γνωστοί ή ακόμη και μέλη της οικογένειας**.
- Μια συνήθης μέθοδος συνίσταται στην εκμετάλλευση της **έλλειψης οικονομικών ευκαιριών** στην τοπική κοινότητα και στην υπόσχεση απασχόλησης. Στις γυναίκες και τα κορίτσια μπορεί να "**προσφέρονται**" θέσεις **εργασίας** ως μοντέλα ή χορεύτριες, καθώς και να συμμετάσχουν σε διαγωνισμούς ομορφιάς ή σε προγράμματα "σπουδών στο εξωτερικό".
- Ακόμη μια άλλη μέθοδος, που χρησιμοποιείται κυρίως από άνδρες δράστες για την κακοποίηση γυναικών θυμάτων, ιδίως νεαρών κοριτσιών, περιλαμβάνει **προσποιητό ρομαντικό ενδιαφέρον (η μέθοδος "lover-boy")**, όπου ο διακινητής συνάπτει ρομαντική σχέση με το θύμα, μόνο και μόνο για να κερδίσει την εμπιστοσύνη του, και στη συνέχεια το χειραγωγεί ή το εξαναγκάζει σε σεξουαλική εκμετάλλευση.

5.6. Αιτίες & παράγοντες κινδύνου

- Τόσο τα στοιχεία του UNODC όσο και της Eurostat τείνουν να καταδεικνύουν ότι η εμπορία ανθρώπων έχει σαφή διάσταση φύλου. Οι γυναίκες και οι άνδρες δεν πέφτουν θύματα εμπορίας με τον ίδιο τρόπο ή για τον ίδιο σκοπό και η πείρα τους από την εμπορία μπορεί να είναι πολύ διαφορετική.
- **Οι παράγοντες ώθησης** του φαινομένου περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τη φτώχεια, την ανεργία, την έλλειψη κοινωνικής ασφάλισης, τις ανισότητες μεταξύ των φύλων, τις συγκρούσεις και τη βία.
- **Οι παράγοντες έλξης** συνίστανται σε υποσχέσεις για σταθερή απασχόληση, καλύτερες συνθήκες διαβίωσης και ζήτηση για φθηνή ανειδίκευτη εργασία καθώς και για σεξουαλικές υπηρεσίες.
- Σύμφωνα με μελέτη της DAPHNE, το 60% των 207 γυναικών θυμάτων εμπορίας που ερωτήθηκαν ανέφεραν ότι είχαν βιώσει κάποια μορφή βίας πριν πέσουν θύματα εμπορίας.
- Η βία αυξάνει την ευπάθεια μιας γυναίκας στην εμπορία ανθρώπων, καθώς διαβρώνει την αυτοεκτίμηση και την αυτοπεποίθησή της. Αυξάνει επίσης τον κίνδυνο να πέσει θύμα εμπορίας καθώς προσπαθεί να εγκαταλείψει το βίαιο περιβάλλον της.
- Οι εμπορικές σεξουαλικές υπηρεσίες στην Ευρώπη καταναλώνονται σχεδόν αποκλειστικά από άνδρες και παρέχονται κυρίως από γυναίκες. Σύμφωνα με έκθεση της UNODC του 2010, περίπου 1 εκατομμύριο γυναίκες στην Ευρώπη ενδέχεται να συμμετέχουν σε σεξουαλικές συναλλαγές.

- Χώρες όπως η Σουηδία, η Νορβηγία και η Ισλανδία έχουν υιοθετήσει το λεγόμενο σκανδιναβικό μοντέλο, το οποίο τιμωρεί τους αγοραστές σεξουαλικών υπηρεσιών, ενώ αποποινοικοποιεί τις ιερόδουλες και τους παρέχει κοινωνική στήριξη και βοήθεια εάν θέλουν να εγκαταλείψουν την εκμεταλλευτική κατάσταση.
- **Ανισότητα των φύλων:** Η φτώχεια λόγω φύλου, η έλλειψη βιώσιμων ευκαιριών απασχόλησης, η έλλειψη ελέγχου των οικονομικών πόρων και η περιορισμένη πρόσβαση στην εκπαίδευση είναι παράγοντες που μπορούν να επιδεινώσουν την ευπάθεια των γυναικών και των κοριτσιών στην εμπορία ανθρώπων.
- Είναι σε άνοδο λόγω της **αυξανόμενης κινητικότητας, της ανάπτυξης νέων τεχνολογιών** και των γενικά χαμηλών κινδύνων και του υψηλού κέρδους που συνεπάγεται.
- **Βία με βάση το φύλο:** Η βία λόγω φύλου και οι πολιτιστικές νόρμες που εξομαλύνουν την εν λόγω βία συμβάλλουν στον κύκλο της βίας κατά των γυναικών και τις καθιστούν πιο ευάλωτες στην εμπορία ανθρώπων.
- **Η ευαλωτότητά τους, ιδίως ως συνέπεια της βίας, και η ζήτηση για τις σεξουαλικές τους υπηρεσίες** είναι δύο κορυφαίοι παράγοντες που έχουν λάβει αυξημένη προσοχή τα τελευταία χρόνια.
- **Διακριτική εργατική ή μεταναστευτική νομοθεσία και πολιτικές που αδιαφορούν για τη προσέγγιση του φύλου:** Οι εργατικοί και μεταναστευτικοί νόμοι που δεν λαμβάνουν υπόψη τα ανθρώπινα δικαιώματα και την ευαισθησία του φύλου μπορεί να περιορίζουν τη δυνατότητα των γυναικών να μετακινούνται ελεύθερα και να αλλάζουν εργασία, γεγονός που αυξάνει την πιθανότητα οι γυναίκες να αναζητήσουν εργασία σε μη ρυθμιζόμενους και άτυπους τομείς. Αυτό στη συνέχεια αυξάνει την ευπάθεια των γυναικών στην εμπορία ανθρώπων και την εκμετάλλευση.
- **Συγκρούσεις, μετασυγκρουσιακά περιβάλλοντα και ανθρωπιστικές κρίσεις:** Ελλείψει κράτους δικαίου κατά τη διάρκεια κρίσεων, οι γυναίκες και τα κορίτσια μπορεί να γίνουν ιδιαίτερα ευάλωτα σε διάφορες μορφές εκμετάλλευσης. Αυτό οφείλεται, για παράδειγμα, στο γεγονός ότι οι γυναίκες και τα κορίτσια μπορεί να αποτελέσουν στόχο ένοπλων ομάδων για σεξουαλική δουλεία, οικιακή δουλεία και αναγκαστικούς και παιδικούς γάμους.

5.7. Σχέση μεταξύ εμπορίας ανθρώπων & (παράνομης) μετανάστευσης

- Η εμπορία ανθρώπων και η λαθραία διακίνηση **αναφέρονται σε διαφορετικά φαινόμενα**, στο πλαίσιο της μαζικής μετανάστευσης συχνά συνδέονται και είναι δύσκολο να διαχωριστούν.
- Ο σκοπός της εμπορίας ανθρώπων είναι η **εκμετάλλευση του θύματος για τη δημιουργία παράνομου κέρδους**, ενώ η λαθραία διακίνηση αποσκοπεί **στην απόκτηση, άμεσα ή έμμεσα, οικονομικού ή άλλου υλικού οφέλους, επιτρέποντας την παράνομη είσοδο ενός ατόμου σε άλλη χώρα**.
- Οι παράνομοι δίαυλοι μετανάστευσης εκθέτουν τους λαθραίους μετανάστες σε κινδύνους διακίνησης.
- Οι γυναίκες και τα παιδιά που διαφεύγουν από τη βία είναι ιδιαίτερα πιθανό να **πέσουν θύματα διακινητών και λαθρεμπόρων**. Μπορεί να καταλήξουν να πέσουν θύματα εμπορίας και εκμετάλλευσης μέσω κατάσχεσης εγγράφων, απειλών βίας κατά των μελών της οικογένειας, ψυχολογικού ελέγχου, αναγκαστικού εγκλεισμού και δουλείας χρέους προς αυτούς που κανόνισαν τη διέλευσή τους.
- Η **διεθνής μετανάστευση αυξήθηκε κατά περισσότερο από 40%** μεταξύ 2000 και 2015. Παρόλο που έχει δοθεί όλο και μεγαλύτερη προσοχή στους δεσμούς μεταξύ μετανάστευσης και εμπορίας ανθρώπων, ελάχιστη προσοχή έχει δοθεί στη διάσταση του φύλου αυτής της σύνδεσης.
- Οι γυναίκες αντιπροσωπεύουν πλέον περισσότερο από το ήμισυ του συνόλου των παγκόσμιων μεταναστών εργαζομένων, με αποτέλεσμα αυτό που αποκαλείται **θηλωκοποίηση της παγκόσμιας αγοράς εργασίας**.
- Υπάρχουν ειδικά για το φύλο ευάλωτα σημεία και κίνδυνοι που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες καθ' όλη τη διάρκεια της μεταναστευτικής τους πορείας, γεγονός που τις καθιστά **πιο ευάλωτες στην εμπορία ανθρώπων**.
- Εξαιτίας των διακρίσεων λόγω φύλου και της υποτίμησης των επαγγελματιών χαμηλής ειδίκευσης, οι γυναίκες συνήθως συγκεντρώνονται σε χαμηλής ειδίκευσης και χαμηλά αμειβόμενες θέσεις εργασίας - όπως η οικιακή εργασία - που ανήκουν σε **μη ρυθμιζόμενους και άτυπους τομείς με ελάχιστη ή καθόλου νομική προστασία**.
- Οι συνθήκες αυτές καθιστούν τις γυναίκες ιδιαίτερα ευάλωτες στην έμφυλη ειδική εκμετάλλευση, την καταναγκαστική εργασία, τον εκβιασμό, τη δουλεία χρέους και τη βία. Ως εκ τούτου, ακόμη και οι καταγεγραμμένες μετανάστριες εργαζόμενες κινδυνεύουν να πέσουν θύματα εμπορίας ή/και εκμετάλλευσης στο νέο τους χώρο εργασίας.
- Οι γυναίκες εξαιτίας των διακρίσεων λόγω φύλου στις εργασιακές πρακτικές, μπορεί να έχουν λιγότερη επιρροή από ό,τι οι άνδρες μετανάστες εργάτες για να διαπραγματευτούν τους όρους της εργασίας τους και να γνωρίζουν σε μικρότερο βαθμό τα δικαιώματά τους.

5.8. Συστάσεις

- Η σωστή προσέγγιση πρέπει να **ανταποκρίνεται στις εξατομικευμένες ανάγκες** των ανδρών, των γυναικών, των κοριτσιών και των αγοριών ως διαφορετικές ομάδες με συγκεκριμένες ανάγκες.
- Οι απαντήσεις στην εμπορία ανθρώπων εξακολουθούν να δίνουν μεγαλύτερη έμφαση **στη δίωξη και την καταδίκη των διακινητών παρά στην υποστήριξη των θυμάτων και των επιζώντων. Η παροχή επαρκούς υποστήριξης και βοήθειας από εξειδικευμένες και ολοκληρωμένες υπηρεσίες**, ανεξάρτητα από το αν τα θύματα συμφωνούν να συμμετάσχουν σε ποινικές διαδικασίες, είναι απαραίτητη.
- **Πρόληψη:** Ωστόσο, το ζήτημα της πρόληψης απαιτεί πολύ μεγαλύτερη προσοχή από όση έχει λάβει μέχρι σήμερα.
- Τα μέτρα πρόληψης θα πρέπει να ενισχυθούν **μέσω της ευαισθητοποίησης, συμπεριλαμβανομένης της στόχευσης σε ομάδες ευάλωτων πληθυσμών** που κινδυνεύουν να πέσουν θύματα εμπορίας ανθρώπων.
- Οι στρατηγικές πρόληψης θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνουν μέτρα για την **αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτιών** και των παραγόντων κινδύνου που αυξάνουν την ευάλωτοτητα των γυναικών, των ανδρών, των κοριτσιών και των αγοριών, με ιδιαίτερη έμφαση στο πώς οι διατομεακές διαφορές καθιστούν ορισμένες ομάδες πιο ευάλωτες στην εμπορία και την εκμετάλλευση.
- Συνεπώς, τα κράτη θα πρέπει να επεκτείνουν τα μέτρα τους για την πρόληψη της εμπορίας ανθρώπων ώστε να αντιμετωπίσουν τους κανόνες του φύλου και τις άνισες σχέσεις εξουσίας, οι οποίες συμβάλλουν στη φτώχεια, την ανεργία, την περιορισμένη πρόσβαση στην εκπαίδευση, τους κινδύνους λόγω φύλου που δημιουργούν οι μη ασφαλείς διαδικασίες μετανάστευσης και τις διακρίσεις λόγω φύλου εν γένει.
- **Εξασφάλιση της συνοχής:** Είναι απαραίτητο να διασφαλιστεί η συνοχή της πολιτικής μεταξύ των κανονισμών για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, της μετανάστευσης και της αγοράς εργασίας, σύμφωνα με μια προσέγγιση βασισμένη στα ανθρώπινα δικαιώματα και στο φύλο. Για παράδειγμα, οι πολιτικές για τη μετανάστευση και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων πρέπει να διασφαλίζουν ότι τα θύματα εμπορίας ανθρώπων δεν τιμωρούνται άδικα ως παράνομοι μετανάστες.
- **Ενσωμάτωση ειδικών μέτρων κατά της εμπορίας ανθρώπων με βάση το φύλο σε ευρύτερα προγράμματα:** Κατά τη διάρκεια συγκρούσεων και φυσικών καταστροφών, οι ανθρωπιστικές δράσεις, τα προγράμματα ανακούφισης από καταστροφές και η διαχείριση συγκρούσεων πρέπει να αντιμετωπίζουν ενεργά το ζήτημα της εμπορίας ανθρώπων και να διασφαλίζουν μέτρα που να λαμβάνουν υπόψη το φύλο και την ηλικία όπως επίσης και τις διαφορετικές ανάγκες των γυναικών, των κοριτσιών, των ανδρών και των αγοριών. Το πρόβλημα της εμπορίας ανθρώπων σε διάφορα πλαίσια πρέπει να εξεταστεί κατά μήκος μιας συνέχειας σύγκρουσης και κρίσης - ειρήνης - ανάπτυξης.
- **Ο ρόλος των κρατών:** Τα κράτη θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι οι νόμοι, οι κανονισμοί και τα προγράμματα που αντιμετωπίζουν την εμπορία ανθρώπων είναι ευαίσθητα ως προς το φύλο και την ηλικία και ότι υπάρχουν ικανότητες για την αντιμετώπιση των ειδικών και μοναδικών αναγκών των γυναικών, των κοριτσιών, των ανδρών και των αγοριών.
- **Ο ρόλος των επαγγελματιών:** Οι επαγγελματίες που ασχολούνται με την εμπορία ανθρώπων χρειάζονται προσαρμοσμένη κατάρτιση που να υποστηρίζει μια προσέγγιση ευαίσθητη ως προς το φύλο και την ηλικία, η οποία να διασφαλίζει την προστασία και την επαρκή παροχή υπηρεσιών στα θύματα (συμπεριλαμβανομένης της υγείας, της δικαιοσύνης, της μετανάστευσης, της εκπαίδευσης, της στέγασης κ.λπ.)
- Τα θύματα εμπορίας ανθρώπων με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση **αντιμετωπίζουν συχνά σοβαρές επιπτώσεις στην υγεία τους**, όπως μη ασφαλείς αμβλώσεις, επιπλοκές στο αναπαραγωγικό τους σύστημα και έκθεση σε σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα. Μια προσέγγιση με ευαισθησία ως προς το φύλο απαιτεί επίσης την αντιμετώπιση των ανησυχιών και των φόβων που εμποδίζουν τα θύματα εμπορίας να αναζητήσουν υπηρεσίες και βοήθεια.
- Οι γυναίκες θύματα εμπορίας μπορεί να αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα προβλήματα σχετικά με την αναφορά των περιστατικών στις αρχές, τα οποία μπορεί να οφείλονται σε διάφορους παράγοντες, όπως: φόβος έλλειψης εμπιστευτικότητας, φόβος στιγματισμού από την κοινότητά τους ή προσκόλληση στους διακινητές τους (οι οποίοι μπορεί να είναι και οι νόμιμοι "σύζυγοί" τους).

6. Ψυχολογική διάσταση της έμφυλης βίας

6.1. Ψυχολογική βία λόγω φύλου

Η ψυχολογική βία με βάση το φύλο είναι κάθε πράξη που προκαλεί συναισθηματική βλάβη και στοχεύει κάποιον λόγω του φύλου του. Μερικά παραδείγματα περιλαμβάνουν τον έλεγχο ή τον περιορισμό των κινήσεων κάποιου, την απειλή άλλου ατόμου, τη λεκτική ασέβεια και την υποβάθμιση άλλου ατόμου. Αυτό το είδος βίας μπορεί επίσης να συμβεί στο διαδίκτυο μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και μπορεί να περιλαμβάνει τη λήψη ή την κοινή χρήση προσωπικών φωτογραφιών ενός άλλου ατόμου χωρίς τη συγκατάθεσή του ή την αποστολή ανεπιθύμητων εικόνων με σεξουαλικό περιεχόμενο. Η ψυχολογική βία με βάση το φύλο μπορεί και συχνά οδηγεί σε σωματική ή σεξουαλική βία με βάση το φύλο, όπως η ρητορική μίσους μπορεί να οδηγήσει και συχνά οδηγεί σε έγκλημα μίσους.

6.2. Οι επιπτώσεις της ψυχολογικής βίας λόγω φύλου

- Εκτός από την ψυχολογική μορφή της έμφυλης βίας, όλες οι μορφές έμφυλης βίας έχουν φυσικά ψυχολογικές επιπτώσεις στα θύματα/επιζώντες.
- **Όλες οι μορφές βίας έχουν ψυχολογική διάσταση**, καθώς ο κύριος στόχος της βίας ή της κακοποίησης είναι να πληγεί η ακεραιότητα και η αξιοπρέπεια ενός άλλου προσώπου.
- Μεταξύ των ψυχολογικών επιπτώσεων της έμφυλης βίας συγκαταλέγονται το τραύμα και οι διαταραχές που σχετίζονται με το στρες, οι διατροφικές διαταραχές και οι διαταραχές εθισμού, η αϋπνία, η κατάθλιψη και οι τάσεις αυτοκτονίας (Campbell et al., 2002- Halim et al., 2018- Sarkar, 2008). Αυτές και άλλες διαταραχές, εάν εντοπιστούν, μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως δείκτες ευαλωτότητας, αφού γίνουν οι σωστές ερωτήσεις από τον επαγγελματία αναγνώρισης θυμάτων εμπορίας ανθρώπων.
- Τραύμα σημαίνει πληγή. Τόσο στην ιατρική όσο και στην ψυχολογία, αναφέρεται σε σημαντικές σωματικές ή ψυχικές βλάβες, συμπεριλαμβανομένων των απειλών για τη ζωή ή τη σωματική ακεραιότητα. Όπως το διατύπωσε η Judith Herman (1992), το τραύμα είναι «μια προσωπική συνάντηση με το θάνατο και τη βία».
- Ένα "τραυματικό γεγονός" είναι εκείνο που έχει την ικανότητα να προκαλέσει ψυχικό ή σωματικό τραύμα. Μπροστά σε ένα τέτοιο γεγονός, η άμεση αντίδραση του σώματος και του νου είναι να αγωνιστεί για την επιβίωση.
- Η έμφυλη βία αποτελεί μια ιδιαίτερη μορφή τραύματος επειδή η παραβίαση που συντελείται, είναι εξαιρετικά παρεμβατική και προκαλεί αισθήματα ντροπής, αυτοενοχοποίησης και ενοχής.
- Κανένας άνθρωπος δεν είναι ίδιος και οι αντιδράσεις σε τραυματικά γεγονότα όπως η έμφυλη βία ποικίλλουν. Πολλές γυναίκες και κορίτσια που έχουν βιώσει πολύ δύσκολες εμπειρίες είναι ανθεκτικές. Αυτή η ανθεκτικότητα και η ικανότητά τους να ενωθούν για να υποστηρίξουν η μία την άλλη, είναι σημαντικοί πόροι που μπορούν να αξιοποιηθούν, αλλά μπορούν επίσης να οδηγήσουν σε λανθασμένες κρίσεις από τους επαγγελματίες.
- Είναι σημαντικό να θυμόμαστε ότι ο κοινωνικός ή πολιτισμικός στιγματισμός, μαζί με το ψυχολογικό τραύμα, συχνά εμποδίζουν τις γυναίκες και τα κορίτσια να αναζητήσουν βοήθεια μετά από περιστατικά έμφυλης βίας.
- Η προστασία των θυμάτων και των επιζώντων **μέσω των δικαιωμάτων που τους έχει ορίσει ο νόμος επιδιώκει να τις ενδυναμώσει και να τις βοηθήσει να αποφύγουν την εκ νέου θυματοποίηση.**

Παράδειγμα:

Η Κ. ζει μαζί με τον σύζυγό της, Ι., και τα τρία τους παιδιά. Παντρεύτηκαν πριν από πέντε χρόνια και στην αρχή όλα ήταν καλά. Η Κ. εργάζεται στον κήπο τους και πουλάει τα λαχανικά που καλλιεργεί στην αγορά. Ο σύζυγός της εργάζεται σε ένα νοσοκομείο. Όμως τον τελευταίο χρόνο τα πράγματα άλλαξαν. Ο Ι. κατηγορεί συχνά την Κ. ότι είναι μια τεμπέλα και ηλίθια γυναίκα. Λέει ότι ήταν λάθος που την παντρεύτηκε και ότι το μετάνιωσε πολύ. Παίρνει τα χρήματα που κερδίζει η Κ. για τον εαυτό του και εκείνη δεν έχει αρκετά χρήματα για να αγοράσει φαγητό για την οικογένεια. Τη νύχτα η Κ. είναι συχνά πολύ κουρασμένη, αλλά ο σύζυγός της την αναγκάζει να κάνει σεξ μαζί του. Μερικές φορές, όταν έχει πολύ κακή διάθεση, τη χτυπάει κιόλας. Η Κ. είναι πολύ λυπημένη και αναστατωμένη με την κατάσταση, αλλά δεν ξέρει τι να κάνει.

Ερωτήσεις:

- Ποιοι είναι οι παράγοντες κινδύνου για ενδοοικογενειακή βία;
- Σε πολλές περιπτώσεις τα άτομα που πλήττονται από την ενδοοικογενειακή βία παραμένουν στη σχέση κακοποίησης. Ποιοι πιστεύετε ότι είναι οι λόγοι για τους οποίους παραμένουν;

7. Ταυτοποίηση θυμάτων εμπορίας ανθρώπων

7.1. Γενικές Πληροφορίες

Μια **πολύπλοκη και χρονοβόρα διαδικασία** που μπορεί να περιλαμβάνει τα ακόλουθα στάδια (αλλά όχι απαραίτητα όλα):

- **Προκαταρκτική αναγνώριση** των εικαζόμενων θυμάτων από μη-εξειδικευμένο αστυνομικό προσωπικό σε επικοινωνία με μέλη της κοινότητας.
- **Ταυτοποίηση** από εξειδικευμένο αστυνομικό προσωπικό για να αποφασιστεί εάν διαπράχθηκε το έγκλημα της εμπορίας ανθρώπων.
- **Διαδικαστική ταυτοποίηση**, όταν το θύμα είναι ήδη μέρος μιας διαδικασίας ποινικής δικαιοσύνης ως μάρτυρας ή ως ζημιωθείς (συνήθως γίνεται από την εισαγγελία).
- **Δικαστική αναγνώριση** (που γίνεται με δικαστική απόφαση) που δίνει στο θύμα το δικαίωμα να ζητήσει ή να λάβει αποζημίωση.

Οι ερευνητές θα πρέπει να έχουν ανοιχτό μυαλό και να αναζητούν πιθανές καταστάσεις εμπορίας. Λειτουργικοί δείκτες εμπορίας ανθρώπων, που παρέχονται από τη «Μεθοδολογία Δελφών». Αναζητήστε αποδείξεις ότι το άτομο:

- Υπόκειται στον έλεγχο άλλου ατόμου
- Δεν μπορεί να κινηθεί ελεύθερα ή να εγκαταλείψει τον χώρο εργασίας
- Έχει μώλωπες/σημάδια ότι το άτομο έχει χτυπηθεί.
- Δυσκολεύεται να επικοινωνήσει στην τοπική γλώσσα.
- Μεταφέρθηκε πρόσφατα στη χώρα από άλλο μέρος του κόσμου.
- Δεν έχει διαβατήριο, έγγραφα μετανάστευσης ή ταυτότητας.
- Φαίνεται φοβισμένο ή καταθλιπτικό.

Η αναγνώριση του θύματος μπορεί να είναι επίσημη και ανεπίσημη.

- **Ανεπίσημη/άτυπη αναγνώριση (ή αναγνώριση πρώτου επιπέδου):** Περιλαμβάνει μια σειρά διαδικασιών για τη δημιουργία ανιχνεύσιμων σημάτων για πιθανή περίπτωση εμπορίας ανθρώπων. Συνήθως πραγματοποιούνται από κοινωνικούς λειτουργούς και ψυχολόγους (στο πεδίο, σε τηλεφωνική γραμμή ή σε συμβουλευτικά κέντρα), αλλά μπορεί να γίνει και από αστυνομικό προσωπικό στο πεδίο.
- **Επίσημη ταυτοποίηση:** Διενεργείται από τις αρχές της προανακριτικής διαδικασίας - εισαγγελείς, ανακριτές και ανακριτές αστυνομικούς - προκειμένου να ξεκινήσει η έρευνα.

7.2. Δείκτες Ταυτοποίησης Θυμάτων

7.2.1. Γενικοί Δείκτες

Τα θύματα εμπορίας ανθρώπων είναι πιθανό να:

- Πιστεύουν ότι πρέπει να εργαστούν παρά τη θέλησή τους
- Να μην μπορούν να εγκαταλείψουν το εργασιακό τους περιβάλλον
- Δείχνουν σημάδια ότι οι κινήσεις τους ελέγχονται
- Νιώθουν ότι δεν μπορούν να φύγουν
- Δείχνουν φόβο ή άγχος
- Να υποβάλλονται σε βία ή απειλές βίας εναντίον τους ή κατά των μελών της οικογένειάς τους ή των αγαπημένων τους προσώπων
- Υποφέρουν από τραυματισμούς που φαίνεται να είναι αποτέλεσμα επίθεσης
- Υποφέρουν από τραυματισμούς ή βλάβες που είναι τυπικές για ορισμένες εργασίες ή μέτρα ελέγχου
- Υποφέρουν τραυματισμούς που φαίνεται να είναι αποτέλεσμα της εφαρμογής μέτρων ελέγχου
- Να μην εμπιστεύονται τις Αρχές
- Να απειλούνται με παράδοση στις Αρχές
- Φοβούνται μην αποκαλυφθεί το μεταναστευτικό τους καθεστώς

- Να μην έχουν στην κατοχή τους τα διαβατήριά τους ή άλλα ταξιδιωτικά έγγραφα ή έγγραφα ταυτότητας, καθώς αυτά τα έγγραφα τα έχει κάποιος τρίτος
- Να έχουν πλαστά έγγραφα ταυτότητας ή ταξιδιωτικά έγγραφα
- Να βρεθούν ή να συνδεθούν με έναν τύπο τοποθεσίας που είναι πιθανό να χρησιμοποιηθεί για την εκμετάλλευση ανθρώπων
- Να μην είναι εξοικειωμένοι με την τοπική γλώσσα
- Δεν γνωρίζουν τη διεύθυνση του σπιτιού ή της εργασίας τους
- Να πειθαρχούν μέσω της τιμωρίας
- Ην μπορούν να διαπραγματευτούν τις συνθήκες εργασίας τους
- Λαμβάνουν ελάχιστη ή καθόλου πληρωμή
- Επιτρέπουν σε κάποιον τρίτο να μιλήσει αντί για αυτούς, παρά το ότι τους απευθύνετε τον λόγο απευθείας
- Συμπεριφέρονται σαν να τους είχε υποδείξει κάποιος άλλος τον τρόπο
- Μην έχουν πρόσβαση στα κέρδη τους
- Εργάζονται υπερβολικά πολλές ώρες για μεγάλες περιόδους
- Μην έχουν ρεπό
- Ζουν σε φτωχά ή υποβαθμισμένα καταλύματα
- Μην έχουν πρόσβαση σε ιατρική περίθαλψη
- Έχουν περιορισμένη ή καθόλου κοινωνική αλληλεπίδραση
- Έχουν περιορισμένη επαφή με τις οικογένειές τους ή με άτομα έξω από το άμεσο περιβάλλον τους
- Μην μπορούν να επικοινωνήσουν ελεύθερα με τους άλλους
- Έχουν την αντίληψη ότι δεσμεύονται από κάποιο χρέος
- Είναι σε κατάσταση εξάρτησης
- Προέρχονται από χώρα που είναι γνωστό ότι είναι πηγή θυμάτων εμπορίας ανθρώπων
- Έχουν πληρωθεί τα τέλη για τη μεταφορά τους στη χώρα προορισμού από διαμεσολαβητές, τους οποίους πρέπει να εξοφλήσουν δουλεύοντας ή παρέχοντας υπηρεσίες στη χώρα αυτή
- Έχουν ενεργήσει με βάση ψεύτικες υποσχέσεις

7.2.2. Δείκτες Ταυτοποίησης Θυμάτων με στόχο τη σεξουαλική εκμετάλλευση

Τα θύματα εμπορίας ανθρώπων με στόχο τη σεξουαλική εκμετάλλευση είναι πιθανό να:

- Είναι κάτω των 30 ετών, αν και η ηλικία μπορεί να διαφέρει ανάλογα με την τοποθεσία και την αγορά
- Μετακινούνται από τον έναν οίκο ανοχής στον άλλο ή να εργάζονται σε διάφορες τοποθεσίες
- Συνοδεύονται όποτε πηγαίνουν και επιστρέφουν από τη δουλειά, τα καταστήματα κ.λπ.
- Έχουν τατουάζ ή άλλα σημάδια που υποδηλώνουν «ιδιοκτησία» από τους εκμεταλλευτές τους
- Εργάζονται πολλές ώρες ή να έχουν λίγο, έως καθόλου, ελεύθερο χρόνο
- Κοιμούνται εκεί που δουλεύουν
- Ζουν / ταξιδεύουν σε μια ομάδα, μερικές φορές με άλλες γυναίκες που δεν μιλούν την ίδια γλώσσα
- Έχουν πολύ λίγα ρούχα
- Φοράνε ρούχα που συνήθως φοριούνται στη βιομηχανία του σεξ
- Ξέρουν μόνο να λένε λέξεις που σχετίζονται με το σεξ στην τοπική γλώσσα ή στη γλώσσα των πελατών
- Μην έχουν δικά τους μετρητά
- Μην είναι δυνατή η επίδειξη εγγράφου ταυτότητας

Οι ακόλουθοι δείκτες είναι πιθανό επίσης να υποδεικνύουν ότι άτομα έχουν υποστεί εμπορία για σεξουαλική εκμετάλλευση:

- Υπάρχουν ενδείξεις ότι τα πιθανά θύματα είχαν σεξ χωρίς προστασία ή/και βίαιο ή/και ότι τα πιθανά θύματα δεν μπορούν να αρνηθούν το σεξ χωρίς προστασία ή/και βία.
- Υπάρχουν ενδείξεις ότι ένα άτομο έχει αγοραστεί και πουληθεί.
- Υπάρχουν ενδείξεις ότι ομάδες γυναικών βρίσκονται υπό τον έλεγχο κάποιου.

- Τοποθετούνται διαφημίσεις για οίκους ανοχής ή παρόμοιους χώρους που προσφέρουν τις υπηρεσίες γυναικών συγκεκριμένης εθνότητας ή εθνικότητας.
- Αναφέρεται ότι οι εργάτριες του σεξ παρέχουν υπηρεσίες σε πελατεία συγκεκριμένης εθνότητας ή εθνικότητας.
- Αναφέρεται από πελάτες ότι οι εργαζόμενες του σεξ δεν χαμογελούν ή δεν συνεργάζονται.

7.2.3. Σημαντικές ενδείξεις: Δείκτες εμπορίας με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση

Ανακαλύπτετε ότι το άτομο υποφέρει από:

- Σεξουαλικά μεταδιδόμενη λοίμωξη ή ασθένεια.
- Τραύμα της πύελου, του ορθού ή του ουροποιητικού (στοιχεία απροστάτευτου ή βίαιου σεξ και πολλαπλών ή αναγκαστικών αμβλώσεων).
- Θέματα ψυχικής υγείας, συμπεριλαμβανομένης της κατάθλιψης.
- Διαταραχή μετατραυματικού στρες.
- Απώλεια μνήμης.
- Εθισμός στα ναρκωτικά και/ή στο αλκοόλ.
- Υποσιτισμός.
- Άλλα προβλήματα υγείας, όπως η πλάτη, η ακοή, καρδιαγγειακά ή αναπνευστικά προβλήματα.

Παρατηρείτε ότι το άτομο:

- Έχει ουλές ή τραυματισμούς ή άλλα σημάδια κακοποίησης ή βασανιστηρίων.
- Χρησιμοποιεί κινητό τηλέφωνο για να καλεί το ίδιο άτομο σε τακτά χρονικά διαστήματα.
- Έχει ένα τατουάζ με ένα σύμβολο συμμορίας ή ένα όνομα στο λαιμό τους ή αλλού που υποδηλώνει ιδιοκτησία ή φοράει χρώματα συμμορίας ή κοσμήματα (όπως ένα κολιέ σε σχήμα συμβόλου συμμορίας).

7.2.4. Σημαντικές ενδείξεις: Δείκτες εμπορίας με σκοπό την παιδική σεξουαλική εκμετάλλευση

Τα παιδιά θύματα εμπορίας είναι πιθανό να:

- Μην έχουν ή μην μπορούν να επικοινωνήσουν με γονέα ή κηδεμόνα.
- Ζουν με κάποιον άσχετο μαζί τους και όχι με τους γονείς ή τον κηδεμόνα.
- Φαίνονται τρομοκρατημένα και να συμπεριφέρονται με τρόπο που δεν αντιστοιχεί στη συμπεριφορά που χαρακτηρίζει τα παιδιά της ηλικίας τους.
- Μην έχουν φίλους της ηλικίας τους εκτός δουλειάς
- Μην έχουν πρόσβαση στην εκπαίδευση.
- Μην πηγαίνουν σχολείο ή να εργάζονται κατά τις ώρες του σχολείου.
- Μην έχουν χρόνο για παιχνίδι
- Ζουν χωριστά από άλλα παιδιά και σε υποβαθμισμένα καταλύματα
- Τρώνε χωριστά από άλλα μέλη της «οικογένειας»
- Τρώνε μόνο υπολείμματα για φαγητό
- Απασχολούνται σε εργασία που δεν είναι κατάλληλη για παιδιά
- Ταξιδεύουν χωρίς τη συνοδεία ενηλίκων
- Ταξιδεύουν σε ομάδες με άτομα που δεν είναι συγγενείς τους
- Έχουν κάποιον στη ζωή τους (όχι γονέα ή κηδεμόνα) που κανονίζει πού μένουν και πώς ταξιδεύουν ή που τους αγοράζει όλα όσα χρειάζονται.

Τα κάτωθι μπορεί επίσης να υποδηλώνουν παιδιά θύματα εμπορίας:

- Ντύνεται πιο προκλητικά από ένα τυπικό ανήλικο.
- Η παρουσία ρούχων σε μέγεθος παιδιού που φοριούνται συνήθως για χειρωνακτική ή σεξουαλική εργασία.
- Η παρουσία παιχνιδιών, κρεβατιών και παιδικών ενδυμάτων σε ακατάλληλους χώρους όπως οίκους ανοχής.
- Ο ισχυρισμός ενός ενήλικα ότι «βρήκε» ένα ασυνόδευτο παιδί.

- Η εύρεση ασυνόδευτων παιδιών που έφεραν τηλέφωνα για να καλούν ταξί.
- Η ανακάλυψη υποθέσεων που αφορούν παράνομη υιοθεσία
- Έχουν περισσότερα μετρητά, πιο ακριβά ρούχα ή gadget που ελήφθησαν ως «δώρα» από άγνωστη πηγή.
- Έχουν ψεύτικη ταυτότητα που δηλώνει ότι είναι μεγαλύτερα από ό,τι πραγματικά είναι.
- Διαθέτουν κλειδί δωματίου ξενοδοχείου ή άλλα αντικείμενα που δεν θα είχε συνήθως ένας ανήλικος.

8. Επικοινωνία με τα θύματα εμπορίας ανθρώπων

8.1. Γενικές Πληροφορίες

Η συμμετοχή στη νομική διαδικασία είναι **μια τραυματική εμπειρία για το θύμα**, το οποίο ανακρίνεται επανειλημμένα για τις πτυχές του εγκλήματος, μερικές φορές επί 8 ώρες, ή οργανώνονται θεωρητικές υποθέσεις μεταξύ του διακινητή και του θύματος. Αυτές οι πρακτικές θα πρέπει να αντικατασταθούν από μια ήπια έρευνα - απευθείας ενώπιον δικαστή και χωρίς δυνατότητα επαφής μεταξύ του θύματος και του δράστη. Όλες οι έρευνες και οι διώξεις για την εμπορία ανθρώπων πρέπει να είναι επικεντρωμένες στο θύμα, να σέβονται τα ανθρώπινα δικαιώματα και την αξιοπρέπεια του θύματος και να θέτουν τις ανησυχίες του θύματος στο επίκεντρο κάθε έρευνας. Συνεπώς, οι κάτωθι αρχές θα πρέπει να τηρούνται κατ' ελάχιστο:

- Σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους
- Προστασία και ασφάλεια
- Εξατομικευμένη φροντίδα
- Δικαίωμα αυτοδιάθεσης
- Πλήρης ενημέρωση και συγκατάθεση
- Δικαίωμα μη διάκρισης και εμπιστευτικότητας

Η νομοθεσία της ΕΕ αναγνωρίζει ότι το φαινόμενο της εμπορίας ανθρώπων διαφέρει ανάλογα το φύλο και ότι οι γυναίκες και οι άνδρες συχνά διακινούνται για διαφορετικούς σκοπούς. Για το λόγο αυτό, τα σχετικά μέτρα υποστήριξης θα πρέπει επίσης να είναι ειδικά προσαρμοσμένα στο φύλο, όπου χρειάζεται. Πιο συγκεκριμένα, οι αστυνομικοί ερευνητές πρέπει να λαμβάνουν υπόψη το φύλο, τον πολιτισμό και την ηλικία του θύματος κατά τη διερεύνηση των υποθέσεων εμπορίας ανθρώπων. Μια σημαντική διάσταση είναι αν η κουλτούρα του θύματος είναι **ατομικιστική ή συλλογική/κολεκτιβιστική**. Στους ατομικιστικούς πολιτισμούς, το στάδιο ανάπτυξης είναι ο ψυχολογικός διαχωρισμός και η ανάπτυξη μιας μοναδικής αυτόνομης ταυτότητας. Σε συλλογικούς πολιτισμούς, όπως η Αφρική, η Ασία, η Μέση Ανατολή και ορισμένες χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, η προσωπική ανάπτυξη δεν αντιμετωπίζεται με τον ίδιο τρόπο. Αυτές **οι πολιτισμικές επιπτώσεις επηρεάζουν όλα τα θέματα των θυμάτων** από την προστασία έως τη συνέντευξη – για παράδειγμα, το τραύμα μπορεί να επηρεαστεί σημαντικά από την κουλτούρα του θύματος και τον τρόπο με τον οποίο βλέπει τις εμπειρίες του. Στις **κολεκτιβιστικές κουλτούρες** τα θύματα εμπορίας μπορεί να φοβούνται την απόρριψη και την απομάκρυνση από τις οικογένειες ή την κοινότητά τους. Αυτό έχει συνέπειες που επηρεάζουν την αξιολόγηση του κινδύνου μιας έρευνας καθώς και τον επαναπατρισμό.

Αρκετά συχνά, τα θύματα είτε δεν μπορούν είτε δεν θέλουν να συνεργαστούν. Αυτό μπορεί να έχει σημαντικό αντίκτυπο στην παροχή προστασίας των θυμάτων, στην έρευνα και σε οποιαδήποτε συνέντευξη με το θύμα. Οι λόγοι για τους οποίους ένα θύμα μπορεί να μην συνεργαστεί μπορεί να είναι:

- Προσωπικά στοιχεία του χαρακτήρα
- Μπορεί να νιώθουν εκφοβισμό, ντροπή και στιγματισμό ή να λένε αυτά που τους έχουν πει οι διακινητές να πουν στις αρχές σε περίπτωση έρευνας
- Αδυναμία επικοινωνίας στην τοπική γλώσσα
- Έλλειψη γνώσεων, έλλειψη εμπιστοσύνης
- Φόβος ότι θα έρθουν σε επαφή με τους κατηγορούμενους/διακινητές κ.λπ.
- Φόβος αντίποινα εναντίον των ιδίων ή της οικογένειάς τους.
- Φόβος ότι θα συλληφθούν για παράβαση του νόμου - για παράνομη είσοδο στο κράτος, για εργασία χωρίς άδεια ή για συμμετοχή σε παράνομες δραστηριότητες που σχετίζονται με την εμπορία τους (πορνεία, χρήση ναρκωτικών κ.λπ.).
- Η πιθανή ύπαρξη προσωπικών σχέσεων με αυτούς που τα διακίνησαν.
- Απώλεια μνήμης λόγω τραύματος ή άλλων αιτιών (χρήση ναρκωτικών ή αλκοόλ, για παράδειγμα)

Συνεπώς, κατά τη λήψη συνεντεύξεων από γυναίκες/κορίτσια θύματα εμπορίας, οι κάτωθι αρχές θα πρέπει να τηρούνται **απαρέγκλιτα**:

- Μη πρόκληση επιπλέον τραύμα
- Γνώση του αντικειμένου και εκτίμηση των κινδύνων
- Προετοιμασία πληροφοριών παραπομπής – όχι στην παροχή υποσχέσεων που δεν μπορούν να τηρηθούν.

- Σωστή επιλογή και επαρκής προετοιμασία των διερμηνέων και των συναδέλφων σας.
- Εξασφάλιση ανωνυμίας και εμπιστευτικότητας
- Λήψη συγκατάθεσης μετά από ενημέρωσης
- Ακρόαση και σεβασμός στην εκτίμηση κάθε γυναίκας για την κατάστασή της και τον κίνδυνο για την ασφάλειά της.
- Μη πρόκληση δευτερογενούς τραύματος.
- Προετοιμασία για επείγουσα παρέμβαση
- Βέλτιστη αξιοποίηση των πληροφοριών που συλλέγονται

8.2. ΟΑΣΕ – Εργαλείο 6.11 «Συμβουλές για τη λήψη συνεντεύξεων από αστυνομικούς»

Ελάχιστα πρότυπα που πρέπει να εφαρμόζονται κατά την πρώτη συνέντευξη:

1. Το φερόμενο ως θύμα εμπορίας πρέπει να ενημερώνεται για τη διαδικασία της αστυνομικής ανάκρισης και τις συνέπειές της.
2. Οι πληροφορίες που παρέχονται πρέπει να είναι σαφείς, ακριβείς και στη μητρική γλώσσα του φερόμενου ως θύματος εμπορίας.
3. Κατά τη διάρκεια της ανάκρισης θα πρέπει να υπάρχουν έμπειροι διερμηνείς.
4. Θα πρέπει να αποφεύγονται ερωτήσεις που θίγουν την ιδιωτική ζωή του ατόμου, για παράδειγμα σχετικά με τις στενές σχέσεις και τις εμπειρίες στην πορνεία.
5. Ένα θύμα εμπορίας ανθρώπων μπορεί να αναγνωριστεί οριστικά ως τέτοιο μόνο εάν έχουν εντοπιστεί τα διακριτά στοιχεία του εγκλήματος της εμπορίας ανθρώπων.
6. Ένας ιδιαίτερα αποτελεσματικός τρόπος για την προώθηση του αυτοπροσδιορισμού των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων είναι η παροχή μιας "περιόδου προβληματισμού". Αυτό δίνει τη δυνατότητα στο θεωρούμενο ως θύμα εμπορίας να λάβει την κατάλληλη υποστήριξη και του επιτρέπει να λάβει τεκμηριωμένες αποφάσεις.
7. Εκτός από τις καταθέσεις του εικαζόμενου θύματος εμπορίας, θα πρέπει να συλλέγονται και άλλα αποδεικτικά στοιχεία για τον εντοπισμό όλων των γεγονότων και των σχετικών πληροφοριών ώστε να διαπιστωθεί αν πρόκειται για υπόθεση εμπορίας ανθρώπων.

Τέσσερις συμβουλές προσφέρονται στους υπαλλήλους επιβολής του νόμου που έρχονται σε επαφή με πιθανά θύματα εμπορίας ανθρώπων:

1. Να είστε προσιτοί και να φέρεστε με επαγγελματισμό
2. Να δείχνετε σεβασμό και να είστε δίπλα στο θύμα
3. Να είστε ξεκάθαροι
4. Να έχετε επίγνωση των πιθανών επιπτώσεων στην ασφάλεια του ατόμου

Το Εργαλείο 6.11 του ΟΑΣΕ παρέχει μια λεπτομερή διαδικασία που αποτελείται από επτά βήματα για τη λήψη της πρώτης συνέντευξης από ένα πιθανό θύμα:

Βήμα 1. Έναρξη της συνέντευξης

Εισαγωγή

Εξηγήστε

- Ποιος είστε.
- Τη θέση που κατέχετε.
- Ότι έχετε εμπειρία σε αυτό το είδος εργασίας.
- Ότι έχετε ήδη συναντήσει ανθρώπους σε παρόμοια κατάσταση και μάλιστα περισσότερες από μία φορές.

Εξηγήστε την παρούσα κατάσταση

- Ελέγξτε τις βασικές ανάγκες του ατόμου (πόνος, δίψα, πείνα, αν αισθάνεται κρύο).
- Εξηγήστε τι ακριβώς συμβαίνει τη δεδομένη χρονική στιγμή.

Βήμα 2. Παροχή πληροφοριών

- Εξηγήστε το σκοπό της συνέντευξης
- Εξηγήστε το λόγο της μεταφοράς στο αστυνομικό τμήμα, εάν η συνέντευξη πραγματοποιείται εκεί.
- Εξηγήστε τη δομή και τη διαδικασία της συνέντευξης

Βήμα 3. Συλλογή πληροφοριών

- Κοιτάξτε την προβληματική κατάσταση
- Μάθετε ποιος είναι το άτομο που παίρνει τη συνέντευξη
- Μάθετε πώς βρέθηκε σε αυτή την κατάσταση
- Μάθετε ποια είναι η κατάσταση τώρα
- Μάθετε τι θέλει και τι περιμένει.
- Να επισημάνετε πιθανά σημάδια εμπορίας ανθρώπων

Βήμα 4. Ενημέρωση πληροφοριών

- Εξηγήστε στο άτομο ποια είναι η πραγματική του κατάσταση (μετά από έλεγχο)
- Εξηγήστε τις σχετικές εθνικές πολιτικές
- Εξηγήστε την άδεια παραμονής
- Εξηγήστε το ποινικό δίκαιο
- Επεξήγηση του αστικού δικαίου

Βήμα 5. Κοινή απόφαση για τα περαιτέρω βήματα που πρέπει να ακολουθηθούν

- Εξετάστε άλλες, ανεξερεύνητες ακόμη, δυνατότητες
- Ανάπτυξη του επιθυμητού σεναρίου
- Καθορισμός κοινής προσέγγισης

Βήμα 6. Λήψη περαιτέρω μέτρων

- Μερμνήστε για ένα καταφύγιο
- Κανονίστε μια βραχυπρόθεσμη άδεια παραμονής
- Εγγύηση ασφάλειας
- Οργάνωση βοήθειας και συνδρομής

Βήμα 7. Κλείσιμο της πρώτης συνέντευξης

- Ρωτήστε τι σκέφτεται το άτομο για την κατάσταση εδώ και τώρα
- Συμφωνήστε για τον τρόπο με τον οποίο θα παραμείνετε σε επαφή
- Επόμενα βήματα

8.3. Γενικές κατευθυντήριες οδηγίες για τη λήψη συνεντεύξεων από ανήλικα θύματα εμπορίας ανθρώπων

- Οι συνεντεύξεις θα πρέπει να **πραγματοποιούνται το συντομότερο δυνατό μετά την εμφάνιση του ισχυρισμού** ή της υποψίας κακοποίησης.
- Το παιδί πρέπει να **αισθάνεται ασφάλεια** και υποστήριξη κατά τη διάρκεια της συνέντευξης.
- Τα κορίτσια και τα μικρότερα αγόρια θα πρέπει να ερωτώνται από **γυναίκες συνεντευκτές**. Τα μεγαλύτερα αγόρια μπορούν να πάρουν συνέντευξη από άνδρες συνεντευκτές.
- Ένας ενήλικας που **εμπιστεύεται το παιδί πρέπει γενικά να είναι παρών κατά τη διάρκεια της συνέντευξης**. Το πρόσωπο αυτό έχει την ευθύνη να φροντίζει για το συμφέρον του παιδιού - κηδεμόνας, νόμιμος εκπρόσωπος ή, αν δεν έχει οριστεί κανένας από τους δύο, δάσκαλος ή κοινωνικός λειτουργός.
- Οι συνεντεύξεις θα πρέπει να λαμβάνουν χώρα **σε ανεπίσημο περιβάλλον** και να διεξάγονται από συνεντευκτές **εκπαιδευμένους** να συνομιλούν με παιδιά.
- Οι συνεντεύξεις θα πρέπει να γίνονται στη γλώσσα του παιδιού (οργάνωση διερμηνείας).
- Εάν είναι δυνατόν, οι συνεντεύξεις δεν πρέπει να είναι πολύ μεγάλες για να μην κουράζεται το παιδί.
- Το αναπτυξιακό στάδιο και οι ανάγκες του παιδιού θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά το σχεδιασμό της συνέντευξης.
- Τα χαρακτηριστικά του παιδιού, το **οικογενειακό υπόβαθρο** του παιδιού και ο υπεύθυνος της συνέντευξης θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά το **σχεδιασμό** της συνέντευξης.
- Θα πρέπει να δοθεί στα παιδιά η ευκαιρία **να διηγηθούν την ιστορία τους** με τον δικό τους τρόπο, πριν τους γίνουν σαφείς ερωτήσεις.

- Οι ερωτήσεις θα πρέπει να ξεκινούν με ανοιχτές ερωτήσεις και οι άμεσες ή καθοδηγητικές ερωτήσεις θα πρέπει να επιφυλάσσονται για το τελευταίο μέρος της συνέντευξης.
- Μπορούν να χρησιμοποιηθούν σκηνικά και άλλα στοιχεία, αλλά μόνο **με προσοχή**.

Επιπλέον, ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης προτείνει τις εξής κατευθυντήριες γραμμές κατά τη συνέντευξη ανηλίκων:

- Μόνο το προσωπικό που έχει εκπαιδευτεί στις ειδικές ανάγκες και τα δικαιώματα των παιδιών θα πρέπει να ανακρίνει τα παιδιά-θύματα. Όπου είναι δυνατόν, τα παιδιά-θύματα πρέπει να εξετάζονται από προσωπικό του ίδιου φύλου.
- Μάθετε όσο το δυνατόν περισσότερα για την υπόθεση του παιδιού πριν από τη συνέντευξη και κάντε σαφείς και φιλικές συστάσεις (μιλώντας για κάτι με το οποίο το παιδί είναι εξοικειωμένο βοηθά στη δημιουργία σχέσης).
- Δημιουργήστε ένα χώρο που να είναι ασφαλής και άνετος για συζήτηση (συμπεριλάβετε παιχνίδια, βιβλία, παιχνίδια κ.λπ., για να βοηθήσετε στη δημιουργία σχέσης).
- **Δημιουργήστε μια σχέση** μιλώντας ή κάνοντας πράγματα που δεν σχετίζονται με την εμπειρία της εμπορίας ανθρώπων (π.χ. συζητήστε για πράγματα που το παιδί γνωρίζει, παίξτε παιχνίδια).
- **Αφιερώστε επαρκή χρόνο για τις συζητήσεις.** Μην βιάζεστε.
- Διατηρήστε την ατμόσφαιρα απλή και ενημερωτική (π.χ. **μην προσλαμβάνετε έναν αέρα ανάκρισης** ή μην πιέζετε για απαντήσεις).
- Χρησιμοποιήστε κατάλληλη και φιλική προς το παιδί γλώσσα (υιοθετήστε όρους που χρησιμοποιεί το παιδί).
- Εξηγήστε τα πράγματα με τρόπο που το παιδί **μπορεί εύκολα να κατανοήσει** (χρησιμοποιήστε οπτικά βοηθήματα όπου είναι δυνατόν και σκόπιμο).
- Οι ερωτήσεις θα πρέπει να προσαρμόζονται ώστε να λαμβάνονται υπόψη η ηλικία και η νοητική ικανότητα του παιδιού. Ξεκινήστε με ερωτήσεις ανοικτού τύπου, **αποφύγετε τις καθοδηγητικές ερωτήσεις** και χρησιμοποιήστε περισσότερες ερωτήσεις ανοικτού τύπου.
- **Μην επιμένετε και μην πιέζετε για λεπτομέρειες** όταν υπάρχουν ενδείξεις ότι το παιδί σας έχει πει όλα όσα γνωρίζει. Λάβετε υπόψη σας ότι τα παιδιά μπορεί να παραλείψουν πληροφορίες αν δεν γίνει η σωστή ερώτηση και θα δώσουν την απάντηση που πιστεύουν ότι θέλει να ακούσει ο συνεντευκτής.
- Παρουσία γονέα- σε περιπτώσεις που αυτό δεν είναι δυνατό - παρουσία εκπαιδευμένου κηδεμόνα, **ψυχολόγου ή κοινωνικού λειτουργού**.
- Κλείστε τη συνέντευξη με τρόπο που **να καθησυχάζει το παιδί** ότι τα πήγε καλά και ότι θα είστε διαθέσιμοι όποτε χρειαστεί να ξαναμιλήσει.

Επιπρόσθετα, ο ΟΑΣΕ παρέχει τις ακόλουθες διαδικαστικές συστάσεις σχετικά με την επικοινωνία με ανήλικα θύματα εμπορίας ανθρώπων:

- Μεταφέρετε το παιδί σε ασφαλές περιβάλλον και εξασφαλίστε ότι το παιδί θα λάβει ιατρική και ψυχολογική περίθαλψη.
- Μόνο ειδικά εκπαιδευμένο προσωπικό πρέπει να παίρνει συνεντεύξεις από παιδιά.
- Ο γονέας ή ο νόμιμος κηδεμόνας του παιδιού πρέπει να είναι παρών.
- Δημιουργήστε έναν χώρο κατάλληλο για την ηλικία του παιδιού (π.χ. να έχετε διαθέσιμα παιχνίδια).
- Διατηρήστε μια απλή και ανεπίσημη ατμόσφαιρα.
- Χρησιμοποιήστε γλώσσα φιλική προς τα παιδιά.
- Αποφύγετε τις καθοδηγητικές ερωτήσεις.
- Μην πιέζετε για λεπτομέρειες όταν το παιδί φαίνεται να τα έχει πει όλα.
- Τελειώστε τη συνέντευξη με καθησυχαστικό τρόπο.

www.a4project.eu